

primo q̄ in ortu diei Opus ei
creacōnis cepit a luce Benef.
primo Fiat lux aē. ergo mlto
fortius opus recreacōnis qd̄ ē
multo nobilius Item in incar
nacōe incepit dies gratie. Om
nis aute; dies incipit a luce er
go recreacō incipit a luce Itē;
ponitur in sentencijs q̄ sol fa
ctus fuit ex luce sine nubecula
S; creacō solis de nubecula ē
figura creacōnis corporis domi
nici de beatissima virgine ergo
illa debuit fieri existente luce.
ergo in die aē.:

Capitulum xxxix.

Quod autem in meri
die videtur p̄ figuraz
quia dicitur in gen̄.
q̄ Abraham sedit in ostio ta
bernaculi in ipso seruore diei
quando annuntiatus fuit p̄ isa
ac Nec autem annunciacō fu
it figura istius anunciacionis
ergo ista debuit fieri in meri
die.

Item eodem die pas
sus fuit a incarnatus
ergo eadem racōne a
eadē hora Sed passus fuit in
meridie ergo a incarnatus S;
statim ad anunciacōem seque
batur incarnatio S; incarna
cio facta fuit in meridie ergo
a anunciatio Item in meridie
sol est in altissimo. sed sol in al

tissimo significat caritatem in
summo Sic autem monstra
batur caritas in summo ergo
in meridie Item Iohānes anū
ciatus fuit in meridie qui ges
sit offitium Luciferi ergo mul
to fortius cr̄stus qui fuit v̄z
sol Item Maria venit ad mo
numentum cum adhuc tēbre
eēnt Blosa Maria dicitur ve
nire in tenebris. q̄ adhuc in i
fidelitate fuit cum ad āgelos
venit ergo p̄ oppositum āgel
venire ad illam in luce debuit
que fide a dilectio plena est.

Capitulum xxx.

Uidetur autē q̄ in vesp̄e
re fieri debuit ista an
nunciacō. quia post q̄
venit plenitudo temporis misit
deus filium suum in terras ego
ista anunciatio fiebat in vesp̄e
re quādo est plenitudo diei.

Capitulum xxxi.

Sed contra videtur q̄ i
media nocte. quia dū
medium silentium te
nerēt omnia omnipotens sermo
tuus a regalibus sedibus vit
Itē; populus qui ambulabat
in tenebris aē. ergo nox fuit
quando lux ista orta fuit. quia
in die non ābulabatur in tene
bris. Responsio ad que
stionem.

Hoc hoc dicimus fm au
 ctoritatem d'pomi sup
 uoluntate q' circūstancie
 anuntiacōis debet exp'mere p
 p'etates annūtiati. vñ cum an
 gelus iste nō anūtiavit t'pus
 incarnādi nec statum vel p'pri
 etates eoz p'pter quos fiebat
 s' t'm ipsā incarnacōe; cū suis
 p'prietatib; . Illa autē incarna
 cō cum sit ortus v'ri solis sup
 terram quod est initium diei
 sine p'sumpcōis sup'cilio credi
 mus q' h'c anuntiacō fuit i or
 tu diei a non in v'spa. q' non
 anuntiat t'pus incarnādi nec
 in nocte quia nō annūtiabat
 statū eoz p'pter quos fiebat i
 carnacō ergo auctoritas illa
 dū mediū silentium rē tangit
 statum hominis q' fuit in incar
 nacōe v'ri. Ad hoc autē qd
 dicitur de abraham q' sedit in
 ostio aē. dicim' q' p' abraham
 a p'feruore; diei ibi signatur
 feruor desiderij que habebant
 scī p'res ad incarnacōe; qd' au
 tē obicit' de hora passiois pl'
 ē ad p'positū. quia sic sole mū
 di ad occasum v'rgente ogru
 ebat v'z solem relinqueze mū
 dum Ita decebat ut sole matei
 ali oriēte oriētur simula sol iu
 stitie. Ad id quod obicitur q'
 hic caritas monstrabat' in fū
 mo a ideo debebat in meridiē

concipi Dicim' q' in ope redēp
 cōnis id ē in passione mōstra
 batur caritas in fūmo. sed in car
 nacō sine passioe nō fuit op'
 redēptionis. Vñ licet in se ma
 ior esset incarnatio q' passio t'n
 fūma caritas mōstrabat' i pas
 sione ipō d'no dicente. Maio
 rem hac dilectionē nemo ha
 b; rē. Vñ non fuit fūmū aug
 mentū quod recipere pōt caritas
 in incarnatiōe. quia augmen
 tū ut dicit p'hus est p'existētis
 magnitudinis additamentum.
 vñ magnitudi caritatis q' ostē
 ditur i incarnacōe facta ē addi
 tio caritatis que est i passione
 p' quā caritas est v'litata i sue
 p'fectionis oñsiōe h'c autē con
 gruebat fieri i meridiē a sic p'z
 q' aliud t'ps ogruerat passioi
 aliud anūtiatiōi. **Ca. xxxij.**

Dost hoc queitur de lo
 co r' dicit euāgelii q'
 fuit in ciuitate Cōtra
 hoc sic obicit'. Dñs extra ciui
 tatē passus fuit natus a sepul
 t' r' r' resurrexit ergo r' concipi
 debuit. **Ca. xxxij.**

Ite dignior anūtiacō
 fieri debuit i digniori
 loco vel ad min' in q'
 digno. S; anuntiacō domini
 dignior fuit anūtiatiōe Johis
 illa autē facta fuit in tēplo ego
 r' ista Item inter operationes

locales a loca i quib; fuit attē
ditur ppportio sicut dignū est.
oro dignior est q̄ negotiatio
sic fit etiā in digniori loco. q̄
oracō in choro negotiatio in fo
ro. **Dñ Aug⁹.** a beatus **Bñdi**
ctus In oratorio nemo aliqd
ac. Oratoriū fit qd̄ dicitur nec
q̄ ibi aliud qd̄ agatur vel con
datur ac. Et dñs in euāgelio.
Domus mea domus orōnis vo
cabitur. Sed in ista annūtiaci
one opletā fuit dignissimā opa
tio q̄ dñica incarnatio ergo i
dignissimo loco fieri debuit er
go in templo. **Solutio.**

Hoc dicim⁹ rñdendō
q̄ dñs in omib; factis
suis pñcipalib; que in
mūdo gessit quare in mūdū ve
nerit ostendit. Inter hoīes pec
cato es natus fuit. Natus ante
hoīem a aīmū iaciūt. Inter pec
catores cōuersatus fuit a cum
ipsis comedit. Inter latrones
crucifixus fuit. peccatrici refur
gens p̄mo apparuit i omib;
opibus suis ostēdens q̄ xp̄us
ilxfus venit in hūc mūdū pec
catores saluos facere ac. Non
ergo i mari qui loc⁹ est pisciū
nec in aere qui est locus auū
nec in cāpo qui est locus agre
stium aialū. Sed in ciuitate q̄
est pprius locus hoīm concipi
debit q̄ ppter nos a ppter no

stram salutē descendit de celo.
Q̄ autē obiatur q̄ extra ciuita
tē natus fuit et passus a sepul
tus a resurrexit. Dicim⁹ q̄ du
plex fuit xp̄i natiuitas. In vte
ro a ex vtero. Prima in secreto.
secunda in maifesto. Prima cō
gruit in misteriu. secūda in exē
plū. In ciuitate nāq; oicipi voluit
ut ostenderet q̄ p omib; vit
In via autē natus fuit ut ostē
deret q̄ sua vita nobis ad celo
rum regnū via fuit. Extra por
tam passus fuit ad ostendēdū
q̄ per ipsius passionem non
liberatur nisi qui per cōfūsi
onem a peccato ad ipsum extra
portam fuerit egressus. Q̄ autē
obiatur de templo. Dicim⁹ q̄
locus non sanctificat homine;
sed homo locum. Dignius est
ergo templū in quo dignior
est operatio et in quo est dig
nioris habitatio. Sed in orato
rio beatissime v̄ginis fuit dig
nissima habitatio in quo dig
nissima a sanctissima oīm crea
turaz habitauit quā ipse san
ctus sanctorū nūq; rliquit quā
angeloz multitudo frequenta
uit exercebatur autē ibi nobi
lissima opacō videlicet sanctis
sime oracōnis a contēplacōnis
deuotissima et humilima obla
tio. Dignius ergo fuit hoc ora
torium illo templo iudayco

in quo fiebat thauoz et vitu
 loz mactaco. thuris material
 fumosa accensio. fiebat ergo
 ista anuntiacō in loco dignissi
 mo. **S**icut et incarnaco fiebat
 in tēplo sacratissimo. qz sic di
 cit btūs **Bernh.** Non fuit i ter
 ris locus dignior btissime vir
 gimis vtero qui ut dicit beat⁹
August. fuit tronus dei thala
 mus regis celi. tabnaculū xpī
 tabnaculum vtiqz illud q̄ cri
 stus exns pontifex futuroz bo
 noz per amplius et pfectius in
 troiuit semel in sancta eterna
 redēptione inuenta. **E**sta alia
 ratio qz dñs voluit in cūate cō
 cipi. **D**ñs em̄ qñ de celo descen
 dit non sine celis nec sine reg
 no celoz fuit. **S**ed celos celo
 rum pmo et regnū celoz secum
 tulit hoc em̄ lucifer nō fecit q̄
 sicut fulgur de celo cecidit nō
 descēdit et celū totū ibi reliquit
 ignē suū tm̄mō secum deferēs
 quo cūqz vadit. **D**ñs autem id
 quod fuit pmanit et ad m̄ez
 veniens de p̄mis bonis expul
 sus non fuit vñ nunq̄ celozum
 regnū deseruit. **S**ed qñ in v̄tēo
 m̄ris fuit ip̄a virgo sibi celoz
 regnū fuit. **D**e hac ergo ciuita
 te glorioza dicta sūt. qz om̄ia
 que ad pfectionē ciuitatis or
 dimatur in btissima virgine ex
 cellentē inueniri et de ea p̄dicat⁹

pnt. fuit em̄ fūdada sup humi
 litatē murata p castitatē turri
 ta p caritatē ditata p paup̄ta
 tem custodita p discrecone; li
 bera immūitate p̄cōzum paci
 ficata victoria temptaconum
 ornata d̄mo munere p elegan
 tiam mox edificata in refugiū
 p̄cōz virtutū vniūsitatē p̄plo
 sa et onium aquaz id est grati
 az fluminib; irrigata habun
 dans in multitudīe miseracō
 nū in alto sita p excellentiaz p
 uilegioz. **|| Capi. xxxiii.**

Dost hoc queitur de re
 gione in qua anunci
 atus fuit et dicit euan
 gelū qz in Galilea. **S**ed con
 tra iudeis xp̄us promissus fuit
 et exhibitus ergo in terra eoz
 cōcipi debuit. **I**tē in iudea nat⁹
 passus et sepultus fuit ergo in
 iudea nuntiari debuit. **I**tē ipse
 dicit nō sū missus nisi ad oues
 q̄ pierunt domus israhel. **S**i ez
 go eis tm̄ missus fuit inter eos
 concipi debuit. **I**tē salus ex iu
 deis et nō ex gētilib; et. ego et
Si dicitur qz ppter hoc dñs in
 galilea nat⁹ fuit. qz p̄ph̄a hoc
 p̄dixit p̄ls gētiū et. hoc ni
 hil videtur de m̄ eē cū non p̄p̄
 hoc impleta sit. p̄p̄xtia qm̄ sic
 p̄dixit. sed ideo p̄p̄xtia p̄dixit
 qz sic futur⁹ fuit. vñ vbi cūqz
 sic dicit ut scriptura impleret⁹

tenfus est et sic scriptura imple
ta est. **R**esponso ad questionē.

Dicimus quod annūtiatio
et conceptio dñica fieri
debiuit in galilea et ppter
factū quod fiebat et ppter finē
ppter quē fiebat. Dominus ei
incarnatus fuit ut Iudeos et gē
tiles saluaret et ppterea in regi
one que ab vtrisque inhabitata
batur conceptio et annūtiatio
fieri debuit. Quod autem in vtrisque
inhabitabatur patet per prophetā
dicentem Trans iordanē gali
lee gentium et per euangelistas di
centē Ascendit et Ioseph a ga
lilea a ciuitate nazareth in iu
deam et cetera. et sic in regione omni
ni concipi voluit qui pro omni
bus nasci voluit. Non enim iude
orum deus est tantum sed etiam gen
tium. Itē regio illa suo nomine
prietate incarnationis manife
stissime expressit. Galilea enim
interpretatur reuelatio siue trans
migratio. In hac autē annūtia
cone fiebat summi secretorum reue
lacio quoniam verbum quod erat in pñci
pio apud deū et lucem inhabi
tat inaccessibile quā nemo vn
quam vidit. Verbum hoc in quo caro
factū est et vidit ois caro salu
tare dei quod librum legis et pph
etarū aperuit et omnia eius sig
nacula soluit et omnia quecumque
a patre audiuit nobis nota fe

cit. Simili modo fiebat trans
migracio maxima. De ignoran
tia in scientiam; De culpa in gra
tiam; De vmbra in veritatem; De
seruitute in libertatem; De timo
re in amorem; De grauitate in
leuitatē; De austeritate in benigni
tatem; De humanitate in di
uinitatem. Que transmigratio
maxima fuit quia in ea primū
ad vltimū in vnam personam
transmigravit. Quod autem obici
tur quod iudeis solis promissus fuit
Dicimus quod hoc falsū est quo
niā et gentibus. Sic patet per
omnes prophetas scribentes de
vocatione gentium. Concedi
mus tamē quod solis iudeis pro
missum fuerit ut christus de eorum
semine nasceretur et quod eis solis
solutum sit. Et sic originaliter
salus ex iudeis venit sed non
ppter eos solos venit.

Capitulū xxxv.

Dost hoc queritur in
qua ciuitate xp̄us an
nūtiari debuit. Et vide
tur quod non debuit eē nazareth.
Dauid enim dictum est De fru
ctu ventris tui ponam super
sedem tuam ergo videt quod po
tius in ciuitate Dauid concipi
debuerit quam in Nazareth.
Item et hoc videtur per Mich
am qui dicit Et tu bethlehem
effecta et cetera. Item videtur per alium

O iuda et iherosolymorum ergo videtur quod ista annuntiatio debuit fieri in iherosolymis. Item Johannis. i. A nasareth potest aliquid tibi esse quasi si diceret; Bonum quod expectamus non venit a nasareth sed de bethleem ergo etc. Item nulla prophetia videtur habere quod dominus concipiatur in nasareth. si concedatur. Contra egredietur virga de radice yesse etc. ergo videtur prophetiam esse quod dominus in nasareth concipi debuerit. Item postquam dixerat nathanabel a nasareth potest etiam dominus quasi approbando et commendando deum suum ait. Ecce vere israelita etc. ergo videtur intellexisse quod esset prophetia de domino incarnando in nasareth. **Responsum ad questionem.**

Sup id quod deum est quare in galilea et quare in civitate concipi voluerit dominus quod etiam hoc nomen nasareth congruebat et quod in galilea esse debebat. Sicut enim divine generationis ita humane generatio floris de flore assimilatur. flos ei pullulat de vno germine in decore et odore cum specie utilitatis in fructu. Similiter filius secundum divinas generationes procedit de vno qui est in celis sine matre et secundum humanam generationem de vna in terzis sine patre. Non ergo in nasareth conceptus fuit quod

sic flos de flore sine virili commixtione de vna matre salvo virginitatis decore et miris utilitate processit. vnde **Bernhardus.** Semina divine generationis esse videntur allocationes et promissiones facte ad patres floruit autem hoc semen in mirabilibus que sunt omnia in exitu de egipto. Conceptio autem ista huiusmodi seminibus et horum florum fructus est. Iesus incarnatus in nasareth ergo annuntiatur Christus nasciturus. quod in flore speratur fructus processurus. Nomen ergo civitatis in qua concipitur exprimit statum temporis et finem operis ad quem venit. Cum enim Christus in nasareth concipitur hypostasis transiit tempus in novationis advenit fructus et appropinquavit omnibus semine exhibuit medicinam; confecit se sum refecit coronandus pauperibus venit. Hec ergo sunt proprietates floris propter quas congruebat Christum in nasareth concipi. Quod autem obicitur de bethleem. Dicimus quod est intelligendum de natiuitate Christi ex utero et non in utero. Quod obicitur quod sedere debuit super sedem dauid. Dicimus quod ille auctoritates loquuntur de modo obtinendi regnum dauid spirituale secundum ius et actum et utrumque quod actum fuit in iudea et iherosolymis. quod ibi passus est dominus et sic per ius redemptoris regnum obtinuit

et accepit sup eos pro quibus
passus fuit ptate ibide et resur
rexit et tunc actualiter in throno
no glorie sedit. **Ca. xxxvi.**

Dost hoc querit de hoc
q dicit ad virgine Et
videtur q potius debu
it dicere ad muliere hac raeo e
Per ide; genus debuit ee libera
tio p qd intravit danatio ut fi
cut p homine mors ita p hie; z
vita Et sicut p scia; p dicitio sic p
femina saluatio Sed Eva lic; z
virgo fuerit p totu appellatur
mulier vbi agitur de p dicitioe
nostra ergo bñssima virgo de
buit appellari mulier vbi agi
tur de liberatione nostra. Item
vbi cuq; figuratur ista concep
tio que hic annuntiat; figura
tur sub raeone mulieris et non
virginis ergo cu figura debeat
rñdere figurato et eouerso Dic
vbi annuntiat; illa conceptio
debeat describi sub noie mulie
ris Qmoe et maior patent di
uerfimode in multis locis. pñ.
Mulierem forte q; inueit ac.
Illa fortis mulier est bñssima
vgo que vltimos fines deitate
sc; et hūanitate; in vnā psonā
coniūxit signendo sapientia;
que attingit a fine deitatis vsq;
ad finem hūanitatis fortiter.
Item luce. Intrauit Ihesus in
quoddā castellū et mulier que

dam ac. Constat q illa muli
er que suscepit dominū fuit be
atissima virgo. Item bñdicta
tu inter mulieres Jobel dicitur
in figura dñe nostre. Item De
ster Et dilexit eam rex sup om
nes mulieres. Item in euange
lio Mulier misuit tria sata Il
la mulier fuit bñssima virgo
que misuit tria sata idest deita
tem aiam et corpus et fermen
tum fuit fides virginis ut dicit
beatus Bernh. Et sic manife
stū est in oibus figuris istius
conceptiois q dñā nostra de
scribitur sub nomie mulieris er
go et hic debet mulier noiari.
Item dñs in euangelio frequē
ter appellat ea; muliere et om
nis sua actio est nostra instru
ctio ergo et euangelista debuit
eā appellare mulierem Item in
hac annuntiacoe impletur pph
cia de incarnacoe filij dei. h; illa
pphetat; expñssiē p Jeremiam
Mulier inquit circū dabit vix
Si ergo ibi pphetat; sub noie
mulieris ergo et hic debuit mu
liernoari Itē oēs alie natura
tū annuntiacoe; fiebant vel ad
viros tm ut Zacharie vel ad
mulieres et viros ut in Isaac et
Sapone ergo cu tota rota
fit in medio rote idest nouū te
stamtu in veteri nulla annuntia
tio debuit fieri ad virginem.

Capitulū. xxxvij.

Item videtur q̄ annū-
ticiō h̄c fieri debuit
ad virg. **A**plius: caput
mulieris est vir a capite autē
descēdit sensus a illuminaciō
ad corpus et nō ecōuerso ergo
videtur q̄ a viro qui est caput
deat descēdere reuelaciō ad mu-
lierem. **I**te dicit mulieres in ec-
clesijs taceant. sed domi intro-
gent viros suos ergo reuela-
ciō debet innotesci a mulieri-
bus p viros. **I**tem post natiui-
tate; filij dei sic factū fuit q̄ q̄
āgelus apparuit in somnis Jo-
seph dicēs. **C**olle puerū a ma-
tre; eius. et vbi reuelaciō fuge
videtur a Joseph ad dñā; per-
uenire. **S**i hoc post natiuitatē
filij dei q̄ ipsa dignissima fuit.
ergo potius an **I**te queritur cū
ista sit virgo singularis inter
ōnes et multis p̄uilegijs priui-
legiata quare nō addatur no-
ta singularitatis ut dicat̄ ad
virginē quanda;. **R**ñsio ad
questionē

Hoc notandum q̄ i-
nitium peccati est a mu-
liere rācōne mulieris
Eua enim inq̄tum virgo nos
non pdidit. sed inq̄tū coniun-
cta viro cum quo copulariter
geneauit. q̄ sicut dicit Augu-
stinus p̄ctm originale nascit̄

ex cōcupiscentie vulnere q̄ an-
nexa est cōmixtiōi semini cui
vulneri subiacere nō debuit q̄
ut vulnus curaz; vnit p̄terea
gnatio temporalis ymago ē ge-
neraciōis eterne vñ sicut eter-
na ē de vno manente incorrup-
to et indiuiso ita generaciō tpa-
lis debuit esse de vna incorrup-
ta hoc est de virgine. **E**t sic pa-
t; q̄ originē pdiciōis cōgrue-
bat rācō mulieris et originē sal-
uaciōis rācō virginis. **Q** autē;
obicitur q̄ ōnes figure fiebāt
s̄b rōe et noie mulieris et ōes an-
nūtiaciōes ad viros a muliere;
fcās a nō ad virginē. **D**icendū
ē q̄ figurē a p̄phie semiplenā lu-
cē otinētes ōes deficiūt ab ipsa
luce. vñ nulla figurā i facto ple-
ne potuit exp̄mere istā anunti-
aciōe; ad virginē. q̄ nulla alia
virgo vnq̄ concepta fuit a vsq̄
ad virginē hāc maledicta et
obprobrosa virginitas fuit h̄c
autē; virgo obprobriū virgi-
nitatis abstulit a virginitate;
cōsecrauit vñ ipsa initiū bñtu-
dinis virginitatis fuit a sic est
virgo virginū que sine p̄cepto
sine cōsilio sine exēplo gloio-
sum munus virginitatis deo obtu-
lit p̄ qd̄ p̄ imitaciōem ōnes vir-
gines virgo gn̄auit. ergo q̄c
quid atē eam vtilitatis vel dig-
nitatis femis attribui potuit.

hoc sub ratione mulieris et non
virginis fieri debuit ut benedictio
virginis a se benedictissime virgini
tanquam virginitatis matri per privile-
gio sibi proprio seruaretur. **Pro-**
phetie autem que de ipsa persona
beatissime virginis loquuntur in
excellentissimis prophetis ipsa
appellantur modo virginem modo
mulierem. **Virgines** **Isayas** Ecce virgo concipiet. **Mulierem**
Jeremias. Mulier circumdabit
virum ad signandum vicem quod ma-
ter dei habitura fuerit et virgi-
nitatis integritatem et mulieris fe-
cunditatem. **Item** virgo futura fuit
que mulieris peccatum aboleret. et
sic quia ista virgo inter omnes
virgines singularis fuit ut po-
te nec prius hunc similem nec se-
quentem ideo sub nota singulari-
tatis quoniam figurat ut quod dicitur
castellum quod est a quodam mulieris nomine.
Sed quod ipsa vere sola virginita-
tem habuit in summo ut infra pa-
tebit. **Ideo** virgo sine additione
anthonomatice nominatur. **Fuit**
enim hec virgo causa et principium
omnium aliorum sanctorum sum-
ma virginitatis puritate peccati
immunitate peccandi impossibi-
litate veritate hunc cum fecunditate
nunc sanctissimum hominem mundi crea-
toris mundi dei et hominis corporalis ma-
ter omnium hominum spiritualis mundi ma-
trix mundi angelice regni

tucoris. **Quod** autem obicitur quod ista
annuntiatio debet fieri mediante
te viro. **Rndemus** quod ad eundem
pertinet annuntiatio ad quem et
generatio vni illi quorum genera-
tio fuit ex coniunctione viri et mu-
lieris illorum. annuntiatio fieri de-
buit ad viros et ad mulieres.
Illius autem annuntiatio debuit
esse ad solam virginem quod solus na-
tus est de sola virgine. nec **Joseph**
caput fuit beatissime virginis maxime
quod ad istam conceptionem quod non ab
ipso in ipsa. si tota a spiritu sancto
venit in ipsa. **Quod** autem post natiui-
tatem filii angelus **Joseph** fugam nu-
tiauit misterium est quod ante natiui-
tatem et conceptionem nil ad **Joseph**
de illo filio pertinebat. **Sed** post
natiuitatem beatissime virginis et
pauperi filio dei mundi saltem serui-
opa opus erat. **Mittitur** ergo
angelus **Joseph** inuocatur et ser-
uitium quod factum erat. et quod faci-
lis erat fidei et prompte obedientie
leui illuminatione ut pote in som-
nis indiguit quam ab angelo ac-
cepit ut sciret quid faceret non
ut fatiens beatissime virginis inti-
marum quod prius quam ipse sciebat quod
ad eius beatitudinem vel operandi neci-
tatem pertinebat nec ad hoc aliquid
indigebat interuentio vel homi-
ne vel angelo qui illum habebat
in gremio qui est doctor et ma-
gister in celo.

Capitulum xxxviii.

Dicitur hoc queritur in q
actu beatissima virgo fue
rit quoniam angelus ei annu
tiauit hoc est vtz fuit in actu
contemplationis vel operationis.
Et videtur quod in actu contempla
tionis dicit ysaias in silencio
et spe erit fortitudo vtra sed domina
nostra maxime indigebat fidei
fortitudie ergo debuit ee in silē
cio a spe et hoc est ee in contem
placione ergo fuit in contēpla
cionē Item ducā te in solitudines
et ibi loquar tecum p hoc tēgi
tur status contēplacionis ego
illi ad q̄s fit locutio dñi dñt ee
in statu contēplacionis Item sede
bit solitarius et tacebit et leua
bit se sup se. Ex hoc sic argui
m⁹ mouēs nō quocūq; modo
se habens mouet neq; mobile
quocūq; modo se hñs mouet
sed appropinquacionem optet ee
sed dñs appropinquauit beat
issime virginis descendendo ergo
ipsa obuiare debuit ascende
do ergo debebat se leuare sup
se et hoc p contēplacionē ego
debuit ee in contēplacionē Item
p̄hus amia sedendo et quiescen
do fit prudens Sed beatissima vir
go debebat hic fieri virgo prui
dentissima utpote mater ip̄si
sapientie ergo congruebat ei
sedere et quiescere et hoc est ee

in contēplacione Item nobilif
sima opacio congruit nobilif
mo statui Sed hic fuit nobilif
sima opatio conceptio filij dei ez
go debuit fieri in nobilissimo
statu ergo in contēplacione.
Item si substantia sup substan
tiam et potētia sup potentiam
et actus sup actum sed in hac
annūtiacione beatissimavirgo i
substantia eleuabat ad sumā
pp̄m̄q̄tatem cū deo nisi em̄ de
us fieret nō poterat altius ele
uari q̄ q̄ esset mater dei ergo si
substantia eleuabat ad sumū
tūc et potētia et opaco debuit
eleuari i sumū ergo debuit ee in
alissimo statu contēplacionis Item
dātis et recipiētis dēt ee ad in
uicē dñsio aia autē duas h; fa
cies s̄m rōez Porcoez supiorē
et inferiorē Inferiorē que tē
palibus ptractandis intendit
Supiorēz vero que eternis cō
fulēdis inl̄x̄rescit ergo si dei et
beatissime virginis tanq̄ dātis
et recipientis deb; ee ad inuicē
conuersio necē est ut s̄m illam
ptē opetur s̄m quā ad deū cō
uertitur ergo fuit i contēpla
cionē.

Capitulum xxxix.

Contra Cant. Cū esset
rex i accubitu nardus
mea dedit odorem suū
Nardus signat humilitatez
ergo videt q̄ humilitas fuit

dispositio preparatoria beatissime vir-
gini ad dominum accipiendam. Hoc etiam
dicit Augustinus quod humilitas nobis ge-
nuit dominum. Humilitas autem semper est in
descendendo semper enim recubit in
nouissimo loco. Descensus autem
est in actione et ascensus in otium
placoe ergo beatissima virgo esse de-
buit in actione. Item qui se humiliat
exaltabitur. hec proportio est
pro se ergo et quam maxima est in actu
exaltationis tunc et maxima debet esse
humiliatio in actu sed in hac an-
nuntiatione beatissima virgo maxime
exaltata fuit in actu ergo et maxi-
me tunc humiliari debuit actu. Hu-
miliatio autem in descendo est et
contemplatio in ascendendo ergo non
fuit in contemplatione sed in actio-
ne. Item **Benignus**. Loquar ad do-
minum meum cum sim cinis et puluis
ergo pulverisatio et incineratio
qua se annihilat et humiliat homo
deo est preparatio ut homo loquatur
cum deo et deus cum ipso. Sed h-
de familiarissime locutus fuit
beatissime virgini ergo hic maxi-
me debuit incinerari et humiliari.
Item abscondisti hec a sapientibus
et prudentibus et reuelasti
ea puero ergo qui desiderat reue-
lationem oportet quod se puero re-
putet per humilitatem. Item hu-
milibus dat gratiam hoc per se
ergo magis humili datur ma-
ior gratia ergo summa gratia actu

datur summe humili actu sed hic
dabat beatissime virgini summa
gratia actu ergo summe fuit humi-
lis actu. Humilitas autem est in
descendo sed contemplatio in ascende-
do ergo non debuit esse in actu con-
templationis que est in sursum sed in
actu humilitationis que est in deorsum.
Si concedatur. Contra videtur
Jacob scilicet et Beatus dicit Illi
domina conspiciunt que ab appetitu
temporalium oculos claudunt sed be-
atissima virgo, hic dei formissi-
mum aspectum habuit ergo maxi-
me oculos a temporalibus clausit
ergo contemplationi et non actio-
ni vacabat.

Responsio ad questionem.

Quoniam concedimus quod beatis-
sima virgo in actu con-
templationis fuit qua-
do ei ista annuntiatio venit. Quod
autem queritur per quem actum
ad istam gratiam maxime appare-
tur dicimus quod beata virgo in
hac annuntiatione in summo pu-
re creature eleuabatur causali-
ter. In summam potestatem quod do-
minum genuit in summam dignita-
tem per hoc quod totius creature
per recreationem mater effecta fu-
it in summa caritatem quod deo per
hec summe omnium proximorum
quodissima fuit ut pote que ipsa
mater et sponsa fuit. Ad potestatem
fides eleuabat eam iuxta illud

Omnia possibilis sunt credenti
 Ad dignitate; eleuabat humi-
 litas iuxta illud Omnis qui se
 humiliat exaltabitur. Ad cari-
 tatem eleuabat caritas. iuxta
 illud Ego diligentes me diligo
 Itē eleuabatur ad summam fa-
 miliaritate et illa faciebat casti-
 tas. iuxta illud Incozruptō fa-
 cit primū deo. **Rñho ad ra.**

Ad obiecta rñdem? qd
 ascensio p cōtēplacōez
 nō straziatur descēsus
 p huiliacōez. Descēdē em ad
 opa actiōis ppter deū ē ascēdē
 per humilitate; ad deū. Et hec
 mutuo se cōsequūtur. qz qñto
 magis anima eleuat in cogni-
 tione dei tñto magis descēdit
 ad huiliacōez sui. Dñ frequē-
 ter legit i pphētis qz qñ dīma cō-
 spitiūt i trā cadūt. et ecouerso
 qñto magis qz descēdit ad hu-
 miliacōnem sui tñto plus ascē-
 dit ad cognicōnez dei. vñ in li-
 nūeri dicitur. Nō cui? obscura-
 tus est oculus q cadit sc; p hu-
 miliacōez sui et sic apperuntur
 oculi ei? p dei cognicōez. Et i euā-
 gelio Reuelasti ea puul i dēst
 huilib; qz vbi est huilitas ibi
 ē sapia. Et apls q vult sapiēs
 eē stultus fiat ut sit sapiēs. Et
 dyo. Tenebre occultāt a luie
 et sic pte; q descēsus p huiliati-
 onē nō ipedit ascēsup cōtēpla-

cōez. Vñ int virtutes eleuātes
 bñssimaz; virgīnē ad istā ocep-
 cōez. Fides pparabat rōnalem
 potētiam. huilitas irascitiam si-
 ue arduū appetitiuā. caritas af-
 fectatiā; virginitas aut ex pte
 corpis pparabat virtutē gnātī-
 uam et sic tō eleuabatur q tō re-
 plebatur. tō gñficabatur et tō
 glorificabatur. Si aut queitur
 vtrū istis motibus simul moue-
 batur. dicim? q nō. S; alie vir-
 tutes pparabant suas potentias
 eleuādo hitualit. caritas aute;
 tāq; forma aliaz et vinculu per-
 fectiōis ex pte beatissimē virgīnis
 fecit diuinctiōez actualit. Vnde
 caritas fuit cōplēntū ex pte su-
 scipiētis sicut et cōplēntū vltim
 ex pte dantis et mouētis ad dā-
 dū et mouēdum. Ipsa ei ut dicit
 Hugo de sancto Victoē deum
 captiuatū et ligatū de celo dux-
 it in hūc mūdū. **|| Capi. iij.**

Dost hoc querit de hoc qd
 dicit despōsata. Vidz em
 qz bta virgo nō potuit legitime
 despōsari. Ipsa em habuit cōti-
 nētiewtū qd obligabat eā ad
 cōtinēdum. Spōsalia aut obli-
 gāt ad mrimoniū et mrimoniū
 tpe debito ad soluendū debitū
 ergo si obligabat se ad sponsa-
 lia vñt contrawtū suū. Itē sic
 obligata fuisset et ad opposita.
 Item aut cōsensit in carnalem

copulā a nō . si sic ergo p̄mā
fidē irritā fecit q̄ talib; nō tm̄
nubē s; etiā velle dānabile est
si nō cōsēsit ergo nullū fuit m̄ri
monū. Itē oditio adiecta q̄ ē
cōn s̄ba; m̄rimoni; īpedit m̄ri
monū. v̄bi ḡtia Cōnlo tecū
ut p̄cures in venenū sterilitatis
hoc nō eēt m̄rimoniū q̄ p̄cua
tio sterilitatis ē ōtra s̄bstātia
m̄rimoni; q̄ int̄mittit bonū pl̄
ergo est ōtra s̄bstātia m̄rimo
ni; ergo īpedit m̄rimoniū. **A**
fili si dicā Cōtralx tecū ut me
nullo mō agnoscas nō vidz eē
m̄rimoniū. ita nec vidz eē m̄ri
monū cui oditio otinētie ē ad
iecta ergo vidz q̄ ista nlla fu
it desponsacō q̄ nō potuit seq̄
m̄rimoniū. si ocedat. **C**ontra
fuit iura otinētie. **Aug.** q̄ di
cit q̄ m̄rimoniū nō facit copu
lā carnal s; pacto diuigalis
q̄ factio a fuit diuigia parvto
cōtinētie a multa similia. Itē;
vidz q̄ si etiā eē potueit nō tm̄
ogruet b̄ssimā v̄ginē despo
sari. **S**p̄ūssanct; discipline ef
fugiet fictū ergo in ista sūma
sac̄tisp̄s opacōe nlla debuit
eē fictō ergo beata v̄go p̄ nup
ta se gerē non debuit q̄ virgo
inupta fuit. Itē m̄rimoniū isti
tutū fuit. **P**rimo i offitiū causa
prol. **S**ecundo in r̄mediū cau
sa fornicacōis vitandē ut dicit

Aplus vnusquisq; suā vxorē
h̄at. p̄p̄ fornicacōez s; p̄p̄ neu
trā istaz ogruerat eē i b̄tā v̄
gie ego vidz q̄ iutil fuit illa
desponsacō. **R**nsio ad q̄stioez.

Ad hoc dicit q̄ ista despo
sacō vtil fuit. **P**ossil q̄ lic; b̄ssimā vir
go h̄ret wtū cōtinētie firmū .
poteat tm̄ cōsētre in maritales
sotietatē scā tm̄ d̄mit; inspirati
one vterq; de altero q̄ velle
v̄go p̄manēa sic cōsēti sotie
tatē maritalē nō i copulā car
nalē absolute. **Q**d vidz tm̄ dicē
Aug. q̄ cōsēti i copulā mari
talē nō ē itelligendū absolute
s; sic si dē; velle. **Q**d aut obicit
q̄ dicit iura de oditioe adie
cta cōn s̄bstātia m̄rimoni; **I**n
telligēdū ē de oditioe iutili illi
cita i h̄esta. **C**ōditio aut vtil
licita a honesta nō īpedit m̄ri
monū. v̄n nō ē filis wtō cōti
nentie p̄cuaio sterilitatis a
filia cū etiā diuges post carlē
copulā possint wtū cōtinētie
emittē; si emiserit tenēt; obser
uaēa sic ista desponsacō a possi
bil a vtil fuit. **F**uit aut vtil ad
mlta. **P**rio ut m̄rimoniū bonū
eē oñdat. **S**ecūdo ut d̄na oim
bonoz a m̄r nullo mō p̄uaret.
Tercō ut hostis fallat. **Q**uaz
to ut testis castitatis ei; h̄eat.
Sūto ut pigo d̄ne desbat q̄

nō cōfueiūt scriptura feminas
 genealogizare. Sexto ut ab in
 famia seruetur. Septio ut pe
 na caueatur. Octauo ut psecu
 tio a xpō tollatur. Nonno ut fi
 lius pcuratur. Decimo vt dñe
 fūiatur. Vndecimo ut spūale
 mīmoniu significetur. Duodeci
 mo ut pntes spūales oñdātur
 Tredecio ut hūilitas virginiti
 cōiungetur. Decimo quarto
 ut occasio icurie fame virgini
 bus tollat. Decimo quinto ut fi
 lii sui hūilitas a caritas oñda
 tur q̄ potius vliūt fabri filius
 reputari q̄ mīrem infamari. De
 cimo sexto ut mīris dignitas humi
 litati societ̄ ut q̄nto maior sit
 i oibus t̄nto fiat hūilior ut sit
 mīr dei a vxor fabri. Q̄ aut̄ obi
 citur de filatione dicim⁹ q̄ du
 plex est filatio deceptōis ut in
 y p̄critis et filatio hūiliacōis
 qua q̄s nō solū nō vult magn⁹
 vel etiā humil̄ reputari. s; etiā
 vilis p̄dicari. Primā filatione
 effugit spūsanct⁹. Secūda in
 habitat. Vnde Isaias Super
 que req̄escit spūs me⁹ nisi sup
 hūilē a māfuetū corde. Q̄ etiā
 obicitur q̄ mīmoniu d; esse cā
 prol̄ vel cā vitande fornicacōis
 Dicimus q̄ hoc intelligens est
 de mīmonio p carnalē copulā
 oñūmato. Ist⁹ aut̄ mīmonij fu
 erēt cause q̄ iā dēc sūt. **Ca. xli.**

Dost hoc querit̄ de eta
 te in q̄ fuit q̄n cōtraxit
 cū Iosepha q̄n cepit
 dñm. Et videtur p̄mo q̄ ad mi
 nus fuerit duodecim annor.
 Nec est em̄ legitima etas ad
 mīmoniu cōtrahens. Omnia
 aut̄ facta sūt rite circa illud ma
 trimoniū a spūsancto ordina
 tū. ergo etas legitima est serua
 ta. Item cū mirabilia sint q̄ deo
 immediate opante fiunt q̄nto
 aliqd̄ mirabilis t̄nto laudabi
 lius. S; vite p̄fectio et virtutū
 consumacō mirabiliorē in iuue
 ne q̄ in sene. Et q̄nto mirabili
 or t̄nto laudabilior. ergo vbi
 erit laudabilissimā erit mirabilissi
 ma. S; p̄fectō est mirabilior in
 iuvene q̄nto p̄sona est iunior
 ergo beatissimā virgo infima eta
 te q̄ hui⁹ gratie capax fuit deū
 suscepit. Itē q̄nto minus est de
 bitū aliqd̄ t̄nto plus est gratū
 S; minus debita est p̄fectō in
 iuvene q̄ in sene. S; in beatissimā
 virgie fuit ḡtissima ergo fuit i
 etate minima qua eē potuit. s;
 statim potuit cū cōsentire potu
 it. Cōsentire autē potuit cū vsū
 racōis hūit ergo statim cū vsū
 racōis hūit istā gratiā suscepit
 Itē eiusde; est potētie a miseri
 cordie ḡcā daē a datā o serua
 re ergo q̄nto p̄us datur t̄nto
 plus datur. Juxta illud q̄ cito

dat bis dat **S**ed deus beatissime
virgini tantū dedit. quātū pure
creature dare potuit ergo ac.
Ite; **A**mbro. Nescit tarda mo
limina sancti spūs gratia ergo
ex pte dantis nulla fuit mora
dandi ymo videtur affectare
dacionem. q̄ ipse exultauit ut
gygas ad currendā viam su
am ergo statim dedit quando
susceptiuū capax fuit. **C**ontra
beatissima virgo illuminabatur
actualitē sūma illuminatiōe cu
ius pura creatura sūm statū vie
capax fuit ergo hoc debuit fieri
quādo illuminabil maxime sūm
intellectum fuit hoc autē est in
senio **I**uuenes em̄ vigent sēsu.
senes autem intellectu ergo be
atissima virgo debuit istam il
luminatiōem recipere in senectu
te **I**te figura conceptiōis h̄ sup
naturalis in virgine fuit concep
tus **S**are sterilis in senectute
quādo sc̄; nonagenaria fuit er
go si figuratum dēt r̄ndere figu
ra ista conceptiō debuit fieri
in senectute ergo a desponsatiō
que p̄cessit istam conceptiōem;
Ite non est congruū m̄rimoni
um inter senē a iuuenulam s̄
inter iuuenē a iuuenē senem a
senē vnde **O**uidius **S**i qua ve
lis apte nubere nube pari **I**llud
autē; m̄rimoniū fuit congruē
tissimū a **J**oseph fuit senex er

go a beata virgo **I**te; contra ḡ
uitatem bonoz morū a hone
statem est acceleratiō m̄rimoni
orum hic autē; nihil fuit con
tra honestatē morū ergo exspe
ctatum fuit tēpus maturū **I**te;
a corpore beatissime virginis
formabatur corpus perfectissi
mum sūm naturā; quia ex tali
tate a ex magis tali magis ta
le **C**orpus autē; p̄fectissimum
non est sūm naturā ante statū
xv. ānozum ergo corpus bea
tissime virginis debuit esse ad
minus. xv. ānoz quādo xpm
concepit **I**tem consiliū iuris ē
si dubitetur de quātitate nume
ri equaliter a ius a iudex d̄ b;
mediū numerū determinare v̄z
bi gratia **S**i dubitet̄ v̄tz ali
quis teneatur alteri. xx. vel t̄m
•x. **J**udex fatiat solui. xv. ergo
a simili in p̄posito. si dubitetur
quādo facta fuit ista concep
tiō a desponsatiō determinādū
est tēpus mediū inter primū a
vltimū tēpus quo talia cōsue
uerunt celebrari. **P**rimū autē;
tempus est. xij. ānozum. **V**lti
mum autē ut in pluribus quī
quaginta ānoz **N**oz autē me
diū. xxxi. a ergo videtur q̄ cir
ca illā etatem beatissima virgo
eē debuit quando ista in ea fie
bant. ••

Responſio ad queſtionē

Supponendo qm̄ bñſi-
ſſima virgine fuit ois
cōgruentia tā ex pte
nature q̄ ex pte gratie ad hoc
ut m̄r dei fieret credimus cōce-
dēdo q̄ deum concepit tali eta-
te qua pfecta fuit ſtatu corpis
7 q̄ntitate 7 q̄ circa eādēz q̄nti-
tatē etatis deſpōſata fuit tñtū
q̄ntum ſponſalia ſolēt m̄zimo
niū pcedere vic; circa duos mē-
ſes. Q̄z autēz obicitur q̄ lauda-
bilior 7 mirabilior eēt in iuue-
tute iſta pfectō Dicim; q̄ cum
nihil ſit laudabile niſi aliquo
modo dependeat ab arbitri; li-
bertate nō ſtatim illud fieri de-
buit cum bñſſimavirgo libero
arbitrio vti potuit. ſed in terue-
nire debuit tempis ptractio in
quo proueniret 7 meritor; ac-
cumulacō 7 emūda cōi quam
accepat in vtero ſucceder; ma-
ior depuatio 7 virtutū exercita-
cio ut in ōniū virtutū apicem
ſublīmata de congruo 7 ſingu-
lari ſuo merito mūdo ſubueni-
ret p̄dito ſaluatorē gignendo
Et ſic p̄t; q̄ nō ſtatim de gl̄ve
donū dedit cum eius bñſſimavir-
go capax fuit Sed quia non
tñ dedit ſed etiam cōgruentiſ-
ſimo modo dedit tūc deinde ſta-
tim dedit cum ſuſceptiū ōgru-
entiſſimo mō capax fuit ut nō

eſſ; tñ datū optimū 7 donū
pfectū. ſed etiā modo pfectiſ-
ſimo datū. nec illa velocitas
donū duplicat que t̄pis ōgrui-
tatem anticipat. ſed a datore
modum dandi deformat 7 a
recipiente gl̄ziam minuit 7
digni recipiendi ab ip̄o exclu-
dit.

Capitulum xliij.

Dost hoc queritur de
pulchritudine bñſſimē
virgis Vtz pulchri-
tudinem corpale habuerit Et
videt; q̄ ſic figura enī ſiue fig-
num h̄re debet ſilitudinē cum
fiḡto. ſed ōnes mulieres beatif-
ſimā virginē ſignificantes te ſte
ſcripturā pulcherrime fuerunt
ēgo 7 beata virgo Amor pa-
tet q̄ quatuor mulieres inueni-
untur bñſſimā virginē expreſ-
ſiſſimē figurantes Deſter coniu-
gata Judith vidua Raechel 7
Rebecca virgines. De Deſter
ſcribitur Erat autē Deſter pul-
chra valde incredibili pulchri-
tudine omnū oculis ḡcioſa 7
amabilis videbatur. Similit̄
de Judith legit; Erat autēz ele-
ganti aspectu nimis 7 itē confi-
derabāt fatie; ei; 7 erat ſtupor
in ocul; eoz qm̄ ei; pulchritu-
dinem mirabātur nimis Et itē
non eſt talis mulier ſup terrā
in aspectu 7 pulchritudine 7
ſenſu vrb̄ozum Simili modo

de Rebecca legitur quod erat puella
decora nimis virgoque pulchri-
ma et incognita viro. **I**tem de Ra-
chel quod erat venusta facie et deco-
ro aspectu nimis et vniuersaliter scri-
ptura laudat omnes mulieres de
pulchritudine beatam virginem
significantes ergo et beata virgo
pulchra fuit. **I**tem corpus ordina-
tur ad animam; ut super deum est. quod
nobiliori anime debet nobilius cor-
pus ergo pulchritudo corporis
dependet ad pulchritudinem anime er-
govbi perfectissima pulchritudo ani-
me ibi et perfectissima corporis esse de-
buit. **I**tem in ecclesia. **S**uma pulchritu-
do spiritualis et hoc per symbola cor-
poralia. **I**lla autem scriptura spiritualiter et
anthropometrice exponitur de beata vir-
gine ergo illa que ibi dicitur spiritualiter
et anthropometrice conveniunt beatis-
sime virgini. **I**bi autem per pulchritu-
dinem exterioram ducitur intellectus
ad interiora ergo in beatissima virgine
debet esse pulchritudo interior et
exterior. **I**tem pulchritudo et bonum ad-
ditum pulchritudo et bono facit ma-
gis pulchritudo et bonum. **S**ed beatissima
virgo omnibus puris creaturis op-
tima et pulcherrima fuit ergo ha-
buit pulchritudinem exterioram
et interioram. **I**tem ecclesia in ipsa. **C**astis-
sima corpore sanctissima moribus omni-
umque pulcherrima virgo virgi-
num. **I**tem corpus humanum nobilius est
omnibus corporibus brutorum propter vni-

onem ad animam rationalem; ergo
nobilitas corporis imeditur ad
nobilitatem anime ad quam ordinatur
forma eius materia dicitur esse propor-
tionabilia. **S**ed anima beatissime vir-
gis fuit nobilissima post animam
filii dei ergo et corpus eius erit no-
bilissimum et pulcherrimum post
corpus filii dei. **I**tem corpus vnitum
divinitati perfectissimum est in pulchri-
tudine. **I**ta etiam quod angeli desiderant
in ipsum prospicere ergo corpus im-
mediate ordinatum ad ipsum erit
secundo loco pulcherrimum hoc
autem est corpus matris non forma
batur illud quod divinitati vni-
ebatur ergo erit illud secundo lo-
co pulcherrimum. **I**tem philosophus. **Q**uid
sit natura est vis infinita rebus si-
milis ex filiis procreans nisi ergo
natura impediatur vel erraret fili-
us erit similis patri vel matri ergo
qui nascitur de matre et non de pa-
tre et tali operante qui non potest
impediri vel errare ibi necesse
est filium similem esse matri et
econverso. **S**ed ipse pulcherrimus
ergo et ipsa pulcherrima.
Item qui viderunt wormeam di-
cunt quod pulcherrimam et gloriosissi-
mam faciem representat. **I**tem or-
do est in rebus naturalibus et in
corporibus humanis. **N**atura
enim facit aliquid pulchrum et ali-
quid pulchrius ergo et aliquid
dedit pulcherrimum secundum naturam

Natura enim habet aliquē terminum ad quē potest et non ultra illū ergo aut alicubi contingit aut nusquam. Si nusquam ergo deficit respectu suarum operationum hoc est falsum. quia dicit philosophus quod natura non habundat superfluis nec deficit necessariis ergo natura alicubi habet suum summum. Corpus autem naturale quoniam formatur a corpore naturali ipsa natura creata immediate per se et simpliciter operante naturaliter. aliquando operante deo supernaturaliter ergo alicubi summum est in corpore humano deo operante et alicubi summum natura operante. Et sic natura operans est immediate sub deo operante. Ita summum nature operantis est immediate sub deo operante. Sicut ergo corpus christi quod deus per seipsum formavit est perfectissimum et pulcherrimum in natura quod deus potuit facere secundum statum vite. Ita corpus beatissime virginis ad hoc immediate ordinatum erit pulcherrimum secundum statum vite quod natura facere potest se operante. **Ite Dama.** quod ipsa a nullo illustrium superatur. Sed alie virginis et facti laudantur de pulchritudine corporali quoniam est coniuncta cum spirituali ut est illud pulchra facie si pulchrior fide et cetera. Et similiter in predictis mulieribus veteris testamenti

ergo beatissima virgo omni laude digna primo dignissima debuit de utraque pulchritudine laudari. **Ite** castitas est laudabilior in pulchris sic e converso deformitas et incontinentia vituperabilior in deformibus. Sed beatissime virginis castitas fuit laudabilissima ergo ipsa pulcherrima. Contra puer dicit fallax gloria et vana est pulchritudo. sed in beata virgine minimum primo nihil fuit de vanitate ergo nec pulchritudo. **Item** pulchritudo multum occasio est magni vani. **Eccē.** Virginem ne conspicias ne scandaliseis in pulchritudine eius. **Item** propter spectem mulieris multi pierunt vani. **Job.** Depigi sed et cum oculis meis ut nec quidem cogitare de virgine. Sed beatissima virgo omnibus debuit esse causa salvandorum et nulli causa peccandi ergo non debuit esse pulchra corporaliter. **Ite** quanto plures sunt cause humilitatis tanto fortior et maior humilitas ergo que summam habuit humilitatem omnes causas habere debuit humilitatis. Sed factus inest pulchris et deformitas autem est causa humilitatis ergo beatissima virgo debuit esse deformis. **Ite** dominus in incarnatione maximam ostendit humilitatem quia exinanivit seipsum. Sed maior est humilitas

carne accipe de deiformi q̄ de
pulchra ego dñs nasci debuit
de deiformi. ¶ Rñho ad q̄stio.

Respōdēdo dicimus q̄
sic dñs n̄r ih̄s xp̄s fu
it sp̄tiosus forma p̄ fi
lijs hominū. Ita bñssima virgo
pulcherrima et sp̄cōfissia fuit i
ter filias hominū et q̄ ipsa ha
buit sūmum et p̄fectissimū i p̄
chritudie q̄d potuit eē in mor
tali corpe h̄m statum vie op̄a
te natuā. Q̄ autē euangeliū ni
hil scribit sup eo plures p̄nt es
se cause vna q̄ cū dñā n̄rā posi
ta sit nob̄ i speculum et exēplū
saluos fiendi nō vult eam a ta
libus laudari quoz appetitus
inordinatus vel abusus mltis
est causa peundi. Alia causa ē
q̄ scripture sufficit hoc sub si
lento quasi p̄ locum a minorē
inferre q̄ quicq̄d vnq̄ bonita
tis v̄l pulchritudis in aliq̄ scō
rū fuit in ipsa credam⁹ minime
desuisse v̄n scriptuā magis lau
dat eam hoc tacite supponen
do q̄ v̄b̄tenus explicando.
Tacendo enim pro reuerentia
regula nobis tradit̄ infallibil̄
q̄ quicquid boni vel laudis in
alijs fuerit hoc de ipsa minime
opteat dubitari nec in questio
nez v̄n̄re deat quod nephas
est dubitare. Itē sicut āgeli su
p̄mi a donis nobilioribus lau

dāt̄ et denominātur et nō abi
ferioribus que tam in ip̄s eē
nullatenus dubitantur. Ita et
bñssima virgo donis sp̄ualibz
plenissima donis ḡtuitis et no
bilissimis. Ita occupat et impl̄
animas laudatium euāgelista
rum q̄ eorum admiracone q̄si
obliuiscuntur bonoz corpora
lium. Itē cum rota sit in medio
rote euāgelii magis respicit et
tractat sp̄ritualia v̄t lex cor
palia p̄prium ego ē euangeliū
de gratuitis et sp̄ualibus lauda
re p̄prium veteris testam̄ti cor
poralia cōmendare. Ideo domi
na nostra in veteri testam̄to
de pulchritudine corporali com
mendatur p̄ figuras. In nouo
testam̄to de sp̄uali p̄fectōne p̄
āgelos. Ap̄los et euāgelistas.
Razo em̄ v̄l nunq̄ in nouo te
stam̄to inuenitur q̄ aliquis a
pulchritudine corporali omē
datur. Q̄ autē obicitur de ma
li occasione. Rñdemus q̄ pul
chritudo corporalis simpliciter in
suo genere bona est. Nihil au
tē adeo bonū ē in quo nō cōtin
gat malos scādalisari qui nō
tm̄ in xp̄o h̄i ne scādalisabā
tur sicut scriptū est. Et scāda
lisabātur in eo sed etiā in ip̄o
deo scādalisabāt̄ v̄n sup istud
q̄ bonus isrl̄ deus et̄. **B**lō. dic̄
pueris autem p̄sus eē videt̄.

Talis ergo occasio mali siue
 scandali passiu non est vitium
 bonam naturam habetis sed cul
 pa patientis. Sicut etiam ipsi de
 mones in pulchritudine dei iu
 stitie scandalizabatur sic scrip
 tum est. **S**upbia eorum que te odert
 ascendit super nec propter hoc debet
 non esse iustitia si demones vel
 mali scandalizetur in ipsa ma
 xime cum boni edificentur inde vnde
 mali scandalizantur. **C**ongrua
 ergo fuit pulchritudo beatissi
 me virginis et ad sumptus com
 mendationem ut naturam proficeret
 et gratiam augmeretur. quod forma
 pudicitie rara sed apta comes
 et ad nostram edificacionem et deuo
 cione pulchra enim est casta gratia
 cum claritate et ad corporis
 dignitatem commendacionem. **N**on enim
 potest arbor bona et nobilis fructum
 malum et ignobilem facere nec
 esse perfectior humilitas quam plu
 ribus causis causaretur quare ali
 que naturales aliquae gratie quam
 illa que est ex solis gratie primo
 sicut gratia nobilior est natu
 ra et perfectior. **I**ta et humilitas que
 est simpliciter a gratia nobilior est
 quam illa que est partim ex gratia partim
 ex natura. **N**ec etiam esse maior
 humilitas quam deus incarnaretur
 et de deiformi potius quam de pulchra
Humilitas enim debet esse collati
 ua gratie et augmeratur et nun

quam diminuitur. **N**on est vero filij
 humiliacio maior que humilitate
 tunc in sua nobilitate dimi
 nuerit et laudem castitatis aufer
 rit vnde nimirum neque laudem dignum
 opio iudicaret si virgo de for
 mis humilis esset et quasi despecta
 viris virgo primam. **E**t eorum
 solo autem quanto virgo beatissima
 profundior est humilitate et quan
 to ab alio infra seipsam descen
 dit tanto maior est filij dei hu
 miliacio que se a fumo celo post ip
 sam inclinavit. **Ca. xliij.**

Dico de pulchritudine
 communi sequenter in qua
 erendum est de pulchri
 tudine eius in spali que in tri
 bus consistit. **I**n debita corpo
 ris quantitate. **I**n eleganti mem
 broz disposicione et proportione. **I**n
 colorz vniuersitate. **P**rimo igitur
 queritur de quantitate que oueni
 entior ei sit. **E**t probatur potest a quan
 titate corporis sui filij quod tan
 quam perfectissimum in omnibus natura
 libus debetissimam habuit quanti
 tatem. **C**orpus enim filij formatum
 a corpore generantis. **I**ta quod de ta
 li tale et de tanto tantum nisi error
 aut impotentia impediatur aut per
 viam accidentis aliquo modo aliter
 fiat. **S**ed naturaliter et regu
 lariter magnus generat mag
 num et parvus paruam tantum
 tantum ergo si corpus dominicum

in summo hūit debitā quātitatē
viro cōgruentē ergo et mī sua
habuit ī summo debitā quāntita
tem femine cōgruentem qđ con
cedim⁹ et credim⁹ eē vix Ideo
de qualitate dicentes. Modi
enī corpis q̄litas sunt quūqz
Crassities. nimia carnositas. ex
tenuata maties. sinitx̄ et eq̄li
tas Pinguedo causat̄ ex frigi
ditate et hūiditate Carnositas
ex caliditate et hūiditate Exte
nuata maties ex caliditate et sic
citate. Sinitx̄ ex frigiditate
et siccitate Eq̄litas ex oīm hu
more q̄li oplexiōe Cui⁹ q̄lita
tis credimus corpus bñssime
virginis extitisse.

¶ Capi. xliij.

Dost hoc querit̄ de mē
broz disposiciōe et p
porciōe Et ista filiter
probantur ex pte generati In
formaōe enī corpis a genera
te sic foritur totum de toto q̄ a
qualibet pte corpis fit desciō
et in quālibz pte; gnati forma
cō vn̄ inter generatē et genera
tū regulariter et naturalit̄ sin
guloz mēbroz adinūice; est
silacō In forma et i figura m̄si p
viā accipiētis impediāt ergo
cum ī corpore dñico nullū potu
eit int̄ cedere impedimētū et mē
bra istius corpis fuer̄t elegan
tissime disposiciōis et cōgrue

tissime proporciōis eadem di
sposicio et proporciō erit in
membris matris quod conce
dimus esse verum.

¶ Capi. xlv.

Dost hoc queritur de co
lore cutis et vnustate
Triplex est diuēritas
coloris in corpore humano sci
licet In cute In capillis In ocu
lis. Primo ergo de colore cutis
queritur et videtur qđ debuit
esse nigra in cute Color enim ē
proprium obiectum visus ego
iste color qui magis est visui
congruus plus attestatur cō
plexiōis bonitati et pfectiōni
Nigredo autē; magis ē con
grua visui Est enim color cōgre
gatiuus visus ergo nigredo ē
color pfectissimus ad videndū
ergo debuit esse color pfectissi
mi corpis s̄m qđ vidēi dēt Itē;
simplex ē nobilior oposito ergo
nigredo v̄l albedo qui sūt colo
res simplices nobiliores sunt
q̄ alij colores qui sunt cōposi
ti ergo alter eorū erit in corpo
re pfectissimo sed non albedo
ergo nigredo. Qz non albedo
pt; Albedo enim est color cor
poris in quo est abundancia
frigiditatis et etiam visui dis
congruus. quia disgregacio
visus. Si otra color ē immuta
cōvisus s̄m actū lucidi ego istū

colores q̄ sūt magis motiui s̄m
actū lucidi a racōe colois sunt
magis p̄fecti. **S**; dicit p̄hs q̄
extrema sunt magis sensitua
a motia ergo albedo a nigredo
qui sūt extremi colores magis
p̄fecti sūt in racōe coloris ergo
alter eorū erit in corpe p̄fectissio
Sed dicit p̄hs q̄ i corpiibus
sunt lux a tenebre idest albedo
a nigredo. s̄ p̄fectior est lux tē
nebris ergo in p̄fecto corpe erit
effect⁹ lucis magis q̄ tenebra
rū. hoc aut̄ est albedo ergo cor
pus p̄fectissimū potiq̄ erit albū
q̄ nigz. **V**idetur autē q̄ potius
debit eē rubū. **C**orpus em̄
eucratīcū est maxie sanguinee
cōplexionis. **S**anguini autē at
testat⁹ rubedo ergo corpus op
time cōplexionatū debuit eē ru
bū. **V**idetur autē q̄ debuit eē
mixtū ex albo a rubeo. q̄ sicut
auctores medicine dicūt color
in cute ab interioribus accidit
duob; modis. **A**ut ex abundā
tia **A**ut ex eqlitate hūoz. **I**lle
autē q̄ ex equalitate est alb⁹ et
rubus mixtim. ceteri oēs ab in
eqlitate p̄cedūt. s̄ nobilior est
color qui ab equalitate proce
dit ergo d; eē i corpe eucratīco
Vidēt⁹ autē q̄ i tali corpe debe
at eē color glaucus. **I**lle em̄ co
lor significat frigiditātē in cor
pe dominātē. **S**; videtur q̄ cor

pus btillie virgimis debuit eē
frigide cōplexionis hac ratioe
q̄ natura tale magistale ergo
q̄ natura castū magis castū. s̄
q̄ natura frigis magis est or
dinatum ad castitatē ergo cor
pus castissimū debuit eē frigi
de cōplexionis ergo ac. **I**tem
ois inclinatio que causatur ex
duob; ceteris pib; fortior est
ea que est ab vno tm̄ ergo icli
natio ad castitatē si causetur a
ḡtia a natura fortior est ea que
a ḡtia tm̄ ergo corpus castissi
mū debuit causari a ḡtia a na
tura ergo debuit eē frigide com
plexionis ergo ac. **I**te ad idē. **b**
nū additum bono facit magis
bonū ergo bonū gr̄e additū bo
no nature facit magis bonū er
go plena s̄m ḡtia debuit eē p̄
fectissima s̄m natura; ergo de
bit eē frigide cōplexionis ac.
Sed contra. **M**agis manifesta
tur potētia a cōtrario s̄m natu
rā a cōtra naturalē inclinacōez
elicere cōtrariū q̄ de tali tale. s̄
p̄fectius a nobilius est i quo
magis manifestat⁹ potentia er
go p̄fectior ē a nobilior casti
tas in calidis q̄ in frigidis. s̄
castitas btillie virgimis fuit p̄
fectissia ergo fuit calide cōplexi
onis. **I**tem vbi maior cōtrarie
tas ibi maior pugna. vbi ma
ior pugna diffutilior victoria

vbi difficilioꝝ victoria maioꝝ
gloria ergo a p̄mo vbi maioꝝ
contrarietas ibi maioꝝ gloria
ergo glorioꝝ est castitas i
calidis q̄ in frigidis Itē p̄hus
incontīnēs est qui patitur ⁊ de
ducitur Continēs autē qui pa
titur nec dēducitur Insensibil
qui nec patitur nec dēducitur
Sed mediū virtutis est pa
ti nec dēduci ergo virtuosioꝝ ē
castitas vbi maioꝝ passio a cō
trario hęc autē est in calidis
igitur ⁊c.:

¶ Cap. xlyi.

Dost hęc querit̄ de
colore capilloꝝum
q̄ s̄m auctores me
dicine sūt quatuor Riger Ru
beus Blaucus Camiciēs Cum
autem glaucus constet ex hu
more abundante melancoli
co Camiciēs autem ex nimia de
fectione natural̄ calois ⁊ ex ef
fectu putridi flegmatis quod
plurimū fit in senibus De istis
duobus non fit questio Sed
t̄m de nigro ⁊ rubro. Videtur
q̄ capilli eius debeant eē rubri
Rubedo enim attestatur abū
dantiam caloris non adusti
Nigredo autem ex abundan
tia colerici incēsi vel adustio
ne multa sanguinis. quia ut
dicit Galienus Rubedo atte

statur sanguinū Nigredo au
tem colerice vel melancolice cō
plexioni ergo cum nobilioꝝ sit
complexio sanguinea q̄ coler
ica vel melancolica color atte
stans sanguinū nobilioꝝ eit̄ q̄
attestans colere ergo nobili
oꝝ rubedo q̄ nigredo ergo eit̄
in corpore nobilioꝝ Item Ba
lienus vbi describit corpus Eu
craticum in tegni dicit Compe
tentes craseos ḡgnicōnes s̄m
totam animal̄ habitudinem
hęc sunt sc; Color ex albo ⁊ ru
bro mixtus. Capilli v̄ro rubri
⁊ mediocrit̄ crispī i plurib; ⁊c
ergo in corpore eucratice capil
li debent esse rubri Item in eodē
Nam si eucratice cerebrū
existat s̄m q̄tuor qualitates
omnia que dicta sunt habebit
cum modo ⁊ supfluitates que
cūq; per palatū aut aures aut
nares purgantur. Nec habe
bit moderate ⁊ minime ledetur
ab omnib; que extrinsecus ca
lesfaciunt ⁊ infriigidant ⁊ defic
cant ⁊ humectant Infantibus
existentib; talibus capilli sūt
subrubi ergo in optime comple
xionato cerebro capilli debent
esse rubri hęc autē fuit cerebꝝ
domine nostre ergo ⁊c. Vide
tur autem q̄ debeant eē nigri.
Constātinus autē in pentegm̄
tres posuit causas piloz dicēs

Capilli caput custodiunt hōne
 stant ⁊ defendunt quib⁹ si ca
 reat homo maxima est inhōne
 stas ⁊ p̄cipue in mulieribus.
Et iuxta hoc natuā fecit corpo
 ri iuuamēta atq; ornāmta ⁊c.
Et item **E**st autē causa cur ma
 sculi ⁊ non femine barbaescunt
 q̄ fumus q̄ est piloz causa ex
 natura magis augmētatur que
 q̄ natuā non sufficit expellere
 id est cōsumere expellit p̄ duo
 loca id est p̄ caput ⁊ barbā
 vñ fit q̄ femine calidissimē bar
 bescere videantur **E**t eōuerso
 in masculo frigidis vñ non bar
 bescunt eunuchi qui p̄diderunt
 mēbra calidiora. **P**ili ergo isti
 facti sūt a natura ut eēnt orna
 menta ⁊ iuuamēta ⁊ ex hoc pa
 t; q̄ tres sūt cause piloz **E**xpl
 ho humose supfluitatis **I**uuati
 ua ⁊ defensio a calore ⁊ frigore
 exteriore ⁊ ornatus capitis **Q**u
 tum ad primā utilitatē magis
 videntur conueniē eucratice cor
 pi nigri capilli. **S**i em̄ expul
 sio supfluitatis nociua ē iuuati
 uua quecūq; superfluitas ma
 gis est nociua illius expulsio
 magis est iuuatiua **S**ed coler
 cū incēsum et sāguine adustū
 magis ē nociuū q̄ sāguis nō
 adustus ergo magis ē iuuati
 ua expulsio illius q̄ isti⁹ **S**;
 ad illius expulsionē sequitur

generacō nigroz capilloz et
 non rubroz ergo q̄tū ad illaz
 causam eucratice corp⁹ magis
 debet h̄re nigros capillos q̄ ru
 bros. **S**iliter q̄tū ad defensio
 nem **N**igri em̄ capilli forciores
 sunt q̄ rubri. **S**iliter q̄tū ad
 ornamentū pulchrior est em̄
 ⁊ ap̄cōz p̄pōzicō extremi ad ex
 tremū **O**p̄pōita em̄ iuxta se po
 sita magis elucescūt ergo sup
 posito coloē cutis alb⁹ ⁊ rubro
 magis vnustat in capillis ni
 gredo q̄ albedo vel rubedo **I**tem
 q̄tum ad sensum visus nigre
 do est cōueniētiore q̄ orega
 tiuū visus rubedo autē vel albe
 do disgregatiuū **I**tem q̄tū ad
 significatū rubedo autē attestat
 mobilitati ⁊ infidelitati nigre
 do autē stabilitati ⁊ firmitati.
 q̄ r̄nd; elemento q̄d est terra
Item **C**ōstantin⁹ in p̄ntegm̄
 vbi d̄ scribit corpus eucratice
 sic dicit in supiorib⁹ p̄tib⁹ li
 bri meminim⁹ nos dixisse de i
 tp̄ata cōplexione corp⁹ q̄tū
 ad cōplexiōem equalē **O**p̄ort;
 ergo nunc dicere de equali cō
 plexione ⁊ ei⁹ significacōe. **C**or
 pus em̄ equale neq; multū
 macidum est neq; pingue **C**o
 lor eius inter albū et rubeum
 medius pili eius in infantia ru
 bi in pueritia et in iuuēntute ni
 gri ergo ad eucratice corpus

p̄tinet nigredo in capill' sc̄dm
Constantinū ⁊ sic eē videtur
cōtrauersia inter Cōstantinū
⁊ Valienū. Cum hic nigz
capillorum colozem ponat in
equali corpore. Iste autem rubz
um. Item eadem contrarietas i
uenitur inter istos qui loquū
tur de corporis pulchritudine
quorum vnus sic dicit femine
um plurale si vis formare deco
rem. Preforment capiti nature
ciz cum ⁊ orbem. Crimibus izu
tilet nitor aurum. ergo vult q̄
capilli debeant eē aurei colozis.
Alter autem dicit sic. Spectā
dum nigris oculis ⁊c. Item in
Cant. vbi describitur pulchri
tudo spiritualis per exteriorez
pulchritudinem sic dicit Co
me eius sicut elate palmarum
nigre quasi coruus ergo vide
tur q̄ ad exteriorem pulchritu
dinem per quam interioz descri
bitur p̄tineat nigredo in capil
lis quia ut dicit Magister Ric
hardus de sancto victore sup
idē vrbum ⁊ consilia. Elep
talim dicitur ceruus emissari⁹
dās eloquia pulchritudinis.
quia pulchre hominem interi
orem eisdem vrbis reficit ⁊
exteriorem dum p̄ exteriora vi
sibilia ad inuisibilem pulchri
tudinem intellectum traducit.
ergo ad exteriore pulchritudi

nē p̄ quā huiusmōi intellect⁹
ad interiozem traducitur perti
net nigredo in capill'. Item fm
complexionem innatam. So
loles solent assilari p̄ntibus ⁊
econūso. S; videmus q̄ gen⁹
iudeorum ut in plurib⁹ habēt
nigros capillos ergo ⁊ domia
nostra cum fuit de p̄genie iu
deorum. Item wronica p̄tēdit
nigram barbā ⁊ nigros fuis
se crimes in domino ergo ⁊ i do
mina nostra cum maximā fue
rit silacio int̄ eos. ¶ Ca. xlvij.

Dost hoc queitur de co
loze oculorum qui q̄
druplex ē. Niger. S; B
albidus. Varius ⁊ Blaucus.
Et videtur primo q̄ debeat ef
se niger. Iste enim ut in plurib⁹
concomitatur nigrum colozem
in capill' q̄ habentes nigros
capillos habent etiam nigros
oculos ⁊ etiam videtur maxi
me congruere vnuſtati. Vnde
uersus. Spectandum nigris
oculis ⁊c. Incontrarium vide
tur q̄ aliis describens plchri
tudinem quo ad oculos dicit
Radient vtrinq; gemelli lu
ce smaragdina v'l fidezis in
star ocelli. Iste autem colozes
non sunt nigri ergo ⁊c. Item
nigredo oculorum ut dicit Jo
hāici⁹ puenit ex defectu visi
bil' spūs v'l p̄turbacōe eiusdē

aut ex penuria cristallini hūo-
ris aut q̄ plurimū recedet inte-
rius cristallini hūo- aut ex hu-
moē abundāti q̄ est filis albu-
gini ouī aut ex pturbacōne ip-
sius aut ex abundātia qualita-
tis vici humoris ergo cum ille
color in oculis tenet̄ maxie ex
defectu eorū i quibz cōsistit ocu-
li pfectō ad videndū nec spūs
visibilis hūo- cristallini nullo
mō erit iste color eueratici cor-
pis. De glauco et alijs non fit
questio. **R̄s̄io ad q̄stioē:**

Ad p̄mū r̄ndendū est q̄
cum sex sint colores cu-
tis Ex albedie et rubore
cōpositus. niger. citrinus. glau-
cus. albus. et rubrus. Et solus ille
qui est ex rubore et albedine cō-
positus ut dicit Johānitius fit
ab equalitate pcedēs Alij vero
oēs ab inequalitate. Primus ē
nobilissimus et corpi eueratico
determinat̄ et sup̄ a **B**alieno
in tp̄ata cōplexiōe p̄situs Et si-
mili mō a **C**ōstātinō p̄tegmi.
Dunc ergo cōcedimus i corpe
būssime virgis extitisse. Ad ob-
iecta in cōtrariū r̄ndemus q̄ li-
cet color niger magis sit visui
cōgruus ad videndū. nō tamē
magis est corpi eueratico det̄-
miatus ad hūcū. Color enim
corpis principalis ordiatur
ad corpus subiectū et p̄p̄riū

nustādū et eius cōplexionem
ostēdendā q̄ p̄pter corpus ali-
enū ad videndū. Itē cum visus
delectetur in pulchro et in luce
p̄por cōnabili delectabilior et de-
liciosior est ad videndū color al-
bus mixtus cū ruboē q̄ nigredo
Nec est cōnriū q̄ extremi colo-
res magis sunt sensitiui et moti-
ui. Illa enim p̄eminētia sumit̄
respectu alterius videntis. Ita
autē respectu hūtis. **N**atura enī
ut dicit p̄hs sp̄ intendit sibi nī
si sit ebria ergo color corpi de-
bet det̄minari potius s̄m cōgru-
entiā sui subiecti q̄ respectu ali-
eni. **N**ec etiā obstat q̄ simplex
nobilius est cōposito. **N**oc enī
vix est int̄ res genē differētes
Ut aīa digor est corpe. **E**t nō
est in hīs in quibz est simplex
ps̄ op̄siti eadē cū altero s̄m spe-
ciē cum in hīs semp̄ digni⁹ sit
totū sua pte. **Q**u autē obicit̄ q̄
debueit eē frigide cōplexiōis et
hūe colore; illi attestantē dicit̄
mus q̄ nō. **C**ū enī ḡtia nobili-
or sit q̄ natura. **C**astitas q̄ est
tōliter a ḡtia nobilior est ea q̄
est p̄tim a ḡtia et p̄tim a natuā
Et t̄nto maior ē ḡtia et maiorē
manifestat potētā q̄nto fortio-
rem vincit naturā. q̄uis in b̄tā
virgie nulla fuerit pugna. q̄
etiā fomes fuit extinctus in ea.
vñ t̄nto fortior et nobilior fuit

ei⁹ castitas quāto nec hosti ali
qua fuit tēptādi possibilitas.
Et nōlo min⁹ tēto de hoste trū
phus glorioz quāto etiam ita
caput eius cōtriuūt sub pedib⁹
ut nec ad p̄mū motū concupi
scētie cui gnalit⁹ subiacēt onē
viatores se cōtra ipsā ausus fu
erit exigē non enī diminuūt rō
nez victorie nō posse impugri
s; nolle impugri nō posse resi
stere. Ita etiā siml gloriofiliā
lau dabilissima castitas fuit q̄
in se nunq̄ aliquē saltem mo
tum concupie sensit ⁊ se in ali
qua subiecta disseminās exem
plarit⁹ occupā; a mlis cordib⁹
⁊ corpib⁹ pfugauit. Ad illud
qđ obicitur de coloē capilloz
dicimus qđ color in capill⁹ ime
di ate signat supdisposiciōem
cerebri. Optia autē complexio
cerebri dēterminatur s; in duos
modos vno mō est cerebz op
tie cōplexionatū qn̄ est optie
ordinatū ad actōes virtutis
natural⁹. Ita qđ opacōnes cere
bri maxie ordinātur s; in equa
litate; ad opacōnes cordis ⁊
epatis ⁊ stomachi et aliorum
mēbroz p̄ncipaliū et s; in hoc
cerebz dēt eē calidū ⁊ hūidū
⁊ s; in hoc capilli tal⁹ cerebri in
fantib⁹ sūt subrufi in puris ve
ro rufi vel subrufi vel subrubri
in p̄fectis vero rubri sicut dicit

Balieu⁹ in tegmī in auctorita
te supposita. Nam si eucratū
Et s; in hunc modū loquebat⁹
quī dixit. Crimibus irutil; ⁊ tē
Et s; in hanc legem p̄cedunt ra
cōnes pro illa pte. Alio modo
dicitur eucratū cerebz s; in qđ
est optime dispositum et ordi
natum ad actōnes virtutis ai
malis que pprie sūt in cerebro
mediāte spū animalī qui nasci
tur in cerebro ⁊ s; in hoc calidū
⁊ ficcū debet eē cerebz. qđ ille
due qualitates maxime subser
uiūt cogniciōi a caliditate enī
est velocitas ap̄hēndēdi. A fic
citate firmitas retinēdi. A calo
re est motus ⁊ mobilitas. A fri
gore quies ⁊ immobilitas. Itē
a ficcitate firmitas retinēdi.
Siccitas ei est bñ termiabil⁹
ppo t̄mino male alieno hūidi
tas male termiabil⁹ pprio t̄mi
no bñ aliēo ⁊ sic pt; qđ magis
cogniūt p̄fectiōi cerebri calidi
tas qđ frigiditas ut enī. Bali
en⁹ in tegmī dicit frigidioēs qđ
optet cerebri cogniciōnes sup
flua plura s; in pprias effluxio
nes ⁊ capilli recti ⁊ subrufi ma
nentes ⁊ post multum tempus
nascentes subtiles ⁊ exiles plu
rimū ⁊ facile a frigidis causis
leduntur et s; in tempus ⁊ spēs
lesionis catari cōsumūtur et
somnolētiōres quodā mō sūt

In calido autem cerebro contra-
ria sunt et sic patet quod nobilior est ca-
lidum cerebrum quam cerebrum frigi-
dum. Similiter modo patet quod siccum
nobilior quam humidum. **Galienus** enim in
tegnis dicit. Sicciores cerebri
cognitiones non superflue in effluxi-
onibus et sensuum perfectione vigilan-
tis nature sunt. **Humidiores**
vero capilli plures et non omnino
calui sunt et sensus ebetes sunt et su-
perflusiones multe et somni multi
et profundi et sic patet quod est nobilior
cerebrum quam ad virtutes animales
si fuerit calidum et siccum quam si fu-
erit calidum et humidum. **Etiam**
ut dicit **Galienus** in tegnis. Op-
tima est complexio calida et sicca.
Primum quidem quod non sunt abundan-
tes huiusmodi et sensibus perfectis et
vigilantissimi. **Prima** generatio
capillorum ciliata est eis et ple-
nissima nigri capilli. **Si** vero
humiditas caliditati accedat
parum quod supergredientibus vtrius-
que mediocritate. bonus est eis
calor et in oculis bene magne et
superfluitates plurie mediocriter
digeste et capilli recti et subru-
bi et repletur et gaudent caput a
calescentibus. **Et infra.** **Hiis** ve-
ro nothus semper contrariis in borea
vero optime digerunt neque exci-
tari possunt ad somnum se multum
convertentes et gaudent dormire
sunt et vane vigilantes fantas-

as videtur et sensibus imperfecti sunt
et sic patet quod optima complexio cere-
bri quantum ad virtutes animales est
calida et sicca et cerebro sic se habent
tibi debetur capilli nigri. **Et hoc est**
quod dicit **Constantinus** in patet
ibi in superioribus articulis. **Cum** ergo
cerebrum eucratium uno modo sit
optime ordinatum ad actiones
virtutis animalis. **Alio** modo res-
pectu operationum virtutis naturalis
et tamen nobilior sit operatio virtutis
animalis quam virtutis naturalis. no-
bilior erit cerebrum quod est eucra-
tium ad operationes animales quam ad
operationes naturales ergo per-
fectissimi et nobilissimi corporis
cerebrum debet esse calidum et sic-
cum. **Cum** ergo corpus domine
nostre fuerit perfectissimum secundum
omnia membra ipsa habuit cere-
brum calidum et siccum et capil-
los nigros et sic procedunt rationes
et auctoritates ad hoc inducte.
Ad hoc quod obiicitur de colo-
re oculorum respondemus quod cum
color oculorum significet complexi-
onem proprii subiecti per se dubio
cerebro calido et sicco determina-
bitur color oculorum niger. **Quod**
autem obiicitur quod nigredo oculorum
causatur ex defectu visibilis spiritus
et penuria crystallini humoris et
eorum in quibus maxime consistit per-
fectio oculorum. **Dicimus** quod hoc
verum est. **Et** paucitas spiritus visibilis

et hūoris cristallini causat ex
caliditate et siccitate cerebri spi
ritus enim naturalis pueniens vsq;
ad cerebri si cerebri fuerit calidus
maiorē ibi recipit depurationē
et subtiliorē sicut etiam. Quanto autē
sua est subtilior tūto plus de
forma et minus de materia. Et quā
to plus substantia est subtilis et
formaliter tūto magis est actiua et
fortioris operacionis et sic a talice
rebro transmittit visibilis spiritus
ad oculū paucior subtilior et
fortior. Sicut in nutrimento
paucius et subtilius et nobilius
paucitas ergo spiritus et nutrimen
ti quantum scilicet ad miam causat in
gredimē ut dicit auctor sicut ipsa
subtilitas et paucitas materie
causa est nobilioris et fortioris
operacionis et sic tales oculi erūt in
gratius propter predictorum paucitatem
sed clariiores ad videndum et nobi
liores propter sensuum subtilitatem
et nutrimenti puritatem. Et beatissi
ma virgo in colore cutis alba et
rubea mixta. In capillis autem et ocu
lis magis temperate fuit. Sic et eius fi
liū dilectum speciosissimā formā pro fi
liis hominum fuisse credimus colora
tū. **Ca. xlviii.**

Dost hoc queritur de hoc
quod dicitur viro quod frustra
videtur addi. Ois enim de
spolaco virgis fit viro. Quod autē
nihil frustra deat ponitur videtur

quod dicit beatus Bernardus. Si enim nec
folium de arbore sine causa nec pas
ser vnus super terram cadit sine pre
celesti. Putē ergo de ore euange
liste superfluum defluere verbum pro
fertur in sacri historia vbi non pu
to plēna quippe sunt omnia supernis mi
sterijs et celesti singula dulce
dine reducācia si tam diligen
ter beant inspectores qui noue
rit sugere mel de petra oleūque
de saxo durissimo ergo sine cau
sa non dicitur huius ponitur. **¶ Rñtio ad q.**

Quod huius addit viro non
fit ad denotandum sexus discre
tionem sicut ad tagendum spiritus beatissime
virgis omnem aduocem et a spōse a spō
si hōracone. Vir ergo non notat huius
sexu vel etate sicut virtute fuit ego
iste Ioseph vir pro constantia fidei
tatis quantum ad iustitiam pertinet. Per
virtute castitatis quantum ad temperan
tiam pro excellentia discretionis quantum
ad prudentiam pro strenuitate opa
cionis quantum ad fortitudinem et sic
notat in viro excellentia quatuor vir
tutum cardinalium. **Ca. xlix.**

Dost hoc queritur de hoc quod
dicitur Cui nomen erat. Vide
tur enim quod in hoc nimis diffuse
loquatur et superflue cum hoc
potuisset breuius expressisse di
cendo viro Ioseph vel nomine
Ioseph. Etatura enim ut dicitur
phs nihil facit frustra ego mel
to fortius in verba spiritus sancto

dictis nihil deb; pot frustra Itē
 idē. Natura nec deficit in necē
 rijs nec abundat in supfluis.
 Itē natura inq̄tū pot pautori
 bus se expedit. Itē qui modera
 tur sermōes suos prudētissim⁹
 est. Item de oī vrbō otioso red
 dent hōies racōem. Ex hīs om
 nib; videt q̄ hic nihil pot de
 beat supfluum. Qd̄ cecidimus
 dicentes q̄ dicendo Cui no
 mē erat Joseph. non tm̄ voluit
 nom̄ exp̄mere qd̄ feciss̄ dicēdo
 Joseph tm̄. S; insup q̄ eēt no
 tabile ipsū nomen designasse.
 Vide a hic a sup̄ vbi duplex
 Cui nomen nazareth. nūerus
 cāz est fm̄ nūerz lāz sc; ut ni
 hil pot frustra sciat̄ ut plenius
 a ordīnatus describat̄ ut p
 babilius credatur ut totū p re
 electū mōstretur locus vl̄ plo
 na etiā nomine honozet̄ ut do
 ctrina imnuatur ut eccl̄a exerci
 tetur ut euāgelista familiāis a
 fidelis cōprobetur ut hūilitas
 sponse declaētur cum ita noīa
 tim exp̄sse humil̄ sp̄sus descri
 bitur ut iustus apud dēū a ho
 mines mōstretur cui⁹ nomen
 tāq̄ in libro vite scriptū In euā
 gelio tā signāter exprimit̄ ut
 notus deo a hōibus intelligat̄
 qui testis bñss̄ie virgini adhi
 betur ut nomen eius digne in
 memoria; hōinū vrtatur q̄

in patrem dei putatiū assumi
 tur. Capitulu. l.

Dost hoc q̄ritur de hoc
 q̄ dic Joseph videtur
 enim q̄ sponsus beatif
 sime virgini nō debuisset ap
 pellari Joseph. si em̄ sicut tota
 rota est in rota Ita vrtus lex in
 noua videtur q̄ illud cōiugiū
 bñss̄ime virgini debuit i lege
 alicubi figurari. Hoc aut̄ itēp̄
 tatur factum fuisse In hester a
 Assuero. Si ergo illud cōiugi
 um rep̄sentet istud figurat̄
 a cōiuges illi cōiuges istos er
 go a noīa debent r̄ndere nomi
 nib; S; oīx hester fuit Assue
 rus ergo et oīx dñe nostre de
 buit vcarī assuer⁹ Itē Sara
 in senectute et sterilis gignēs
 filium p̄ter naturā in monte
 immolādū ten; figurā domine
 nostre que genuit filiū contra
 naturā In cruce immolādū. Si
 ergo Sara significat dñā; no
 strā ergo a sp̄sus sare sponsū
 dñe nostre ergo debuit appel
 lārī Abrahā. Itē si dñā nostra
 fuit figurata per R ebeccam er
 go sp̄sus eius debuit appellārī
 ysaac. Itē si dñs figurat̄ per
 Sāplonē a mat̄ eius p matzē
 sāplonis ergo sponsus eius de
 buit vcarī Manē. Item si Jo
 seph appellatur augmentū In
 isto autē; cōiugio nullum fuit

augmētum p̄ Joseph ego nō
appellatur Joseph. Queritur
ergo quis fuit figura huius Jo
seph in veteri testamēto Non ei
videtur quod iste filius Jacob cum ille
gesserit figura dñi nri utpote
filius Raclxl natus in senectu
te p̄is et in vendicione et fratru
liberacōe et terre saluatiōe et in
multis alijs ut patet p̄ libru Be
nef. **¶ Rñsio ad. q. .**

Ad hoc dicimus quod vna
persona in veteri testamē
to p̄pter plures p̄prie
tates plura significauit unde
Abrahā ubi dicitur ei Tolle fili
um tuū ac figurat deum p̄rem
quā p̄prio filio suo non peper
cit etc. Et ubi dicitur ei Egrede
re de terra et de cognacōe sua figu
rat filiū qui egressus de terra et
cognacōe sua id ē de sinu p̄ris
venit in hunc mundū Cū autē
dicitur de eo quod sedit in ostio ta
bernaculi in ipso seruore diei fi
gurat antiquos p̄res qui sub
vmbra legis sederūt et incarna
tionē verbi cū seruore desiderij
expectabāt. Sili modo dicim⁹
quod iste Joseph in vōicōne in li
beracōe et incarceratione et egipti
saluacōe dñi figurauit. S; in fi
delitate et castitate et m̄steioꝝ
reuelacōe p̄cuācōis cōmissio
ne cibi conseruacōe et terre pre
lacōne istius Joseph figurā fu

it unde Bernh. Non vir m̄is
nec filij pat̄ extitit quous certa
et necāria desponsacōne vtrūq;
ad tēpus appellatus fit et puta
tus Comice tam ex hac appel
lacōe qua licet desponsacione
meruit honorari a deo ut pat̄
domini et dictus et creditus fu
it Comice ex p̄po vocabulo quō
augmētum non dubites inter
p̄tai quis et qual fuit iste Jo
seph. Memēto siml et istius
magm̄ p̄riazete venditi i egipt
to et scito ipsū istud vocabulū
non solū sortitū fuisse sed et ca
stimonū adeptum innocēci
am et grām consecutū. Si q̄dē
iste Joseph ex frat̄na inuidia
venditus et duct⁹ in egiptum
xpi vndicōnē figurauit. Iste
herodianā fugiēs inuidia; cri
stum i egiptum portauit. Ille
dño suo fidē suās domine sue
noluit cōmisceri. Iste domina;
suam dñi sui m̄rem virginē ag
nosens et ipse continēs fidelit̄
custodiuit. Illi data est intelli
gencia misterij somniōꝝ. Iste
datum est conciuū fieri et paz
ticipem celestium sacramētoꝝ.
Ille frumenta seruauit non si
bi soli sed et omni p̄plo. Iste pa
panem viuum de celo seruan
dum accepit sibi et toti mun
do. Nō ergo est dubium quin
fidelis et bonus homo fuerit.

Iste ioseph cui mat' desponsa
 ta saluatoris fidelis seruus a
 prudēs quē constituit dñs fue
 nr̄is solatiū sue carnis nutritiū
 solū qz deniqz in terris magni
 cōsilij eo adiutorem fidelissimū
 Et sic ptz q̄p̄grue p̄figurat
 est iste ioseph. Nec ogruebat
 eū p̄figurari p̄ aliquē q̄ maritū
 p̄ carnalem copulā extitit eū
 ipse sine carnali copula sancti
 us coniugiū p̄ pactiōem con
 iugales otraxit Et coniūx vir
 go coniugez virgine custodi
 uit a debitū ministeriū redde
 do r̄ m̄ra filio p̄no affectu in
 sepabilit' coniūctus fuit pp̄rie
 tas etiā nominis a significacō q̄
 incrementū sonat ipi nihilomi
 nus optime congruit qui per
 hanc desponsaciōem q̄ptum ad
 seipm̄ a q̄ptum ad primū r̄ q̄
 tum ad deū q̄ plurimū s̄b̄lima
 tus fuerit virtutū vicz augmē
 tacōne fame celebritate h̄im
 reuerētia r̄ dilectione m̄ris dei
 familiaritate d̄ma ut putabat
 p̄ritate. **Cap. li.**

Dist hoc queritur de do
 mo. Non em̄ videtur
 q̄ iste fuerit de domo
 dauid Vbi cūqz em̄ in biblia
 numeratur pplus resoluendo a
 multitudīne in vnitatē. Primo
 fit diuisio in tribus Post hoc
 tribus in cognacōes. Cognacō

cō in familias. familia i domos
 sicut in Josue vbi p̄ inquisitio
 nem. huiusmodi furtū inuenit
 apud Achōz Sed hoc modo
 Ioseph non fuit de domo Da
 uid Itē ut patz p̄ genealogiā
 scriptā in euāgelio liber gene
 racōnis Ioseph distabat a Da
 uid .xxviii. generacōne ergo
 nō erat de domo dauid. Sicut
 queritur de hoc q̄ dicit' dauid
 Cū em̄ melior a nobilior cog
 nicō sit p̄ causa; immediatam
 a p̄p̄inquā q̄ p̄ causa remota;
 melius notificass' Ioseph per
 p̄rem immediatū q̄ p̄ dauid
 Si aut' dicitur q̄ hic describa
 tur a dauid eo q̄ dauid p̄mis
 sionem accepit eius q̄ hic an
 nuntiat' incarnatus s̄m hoc
 deberet dici de domo Abrahę q̄
 p̄mo accepit p̄missione; q̄ in
 eius semine b̄ndicerēt' gētes
 nō dico in semib' s̄ semini tuo
 q̄ est x̄ps. **Cap. liij.**

Iuxta hoc queritur q̄
 re in hac anuntiacōe
 in qua mundissima fi
 lij dei concepco describitur Da
 uid qui q̄nqz notorius p̄ccōz
 extitit ponatur q̄uis remotus
 innuat'ur. **Cap. liij.**

Itē cū in genealogia
 dñi p̄ccōres r̄ peccatū
 ces recitēt'ur quare h̄
 vnus p̄ccōz r̄ nulla tangitur

peccatrici. // **Rñsio.**

Ad primum dicimus
quod dicitur de domo Da
uid non tñ propter
generis successione. sed prin
cipaliter propter virtutū imi
tationē et tales dicuntur pprie
esse de vna domo **Iuxta istud.**
**Qui habitare facit vnius mo
ris in domo Ex conuictu enim
formantur mores vnde Bern**
**Huc accedit quod dicitur fuisse
de domo Dauid Vere enim de
domo Dauid Vere de regia
stirpe descendit vir iste Ioseph
nobilis genere mente nobili
or plane filius Dauid non tñ
carne sed sanctitate et deuocōe
quē tanquā alterum Dauid do
minus inuēit in cor suum cui
cito cōmitteret secretissimū atq;
sacratissimū sui cordis archa
num. Cui tanquā alteri Dauid
incerta et occulta sapiētie sue
manifestauit et dedit illi nō ig
narum esse misterij quod nō
principum huius seculi agno
uūt cui demq; datum est quod cū
multi reges et prophete vllēt
videre non viderunt etc. Non
solum videre sed audire sed eti
am portare deducere amplecti
deosculari et nutrire et custodi
re Non tñ Ioseph sed et mari
am credēdū est de domo dauid
descendisse Alioquin non fuisset**

set desponsata viro de domo Da
uid si non ipsa esset de domo
Dauid Ambo ergo erat de do
mo Dauid sed in altera cōcep
ta est veritas quā pmisit et iu
rauit dominus Dauid Altero
tñ conscio et teste adimplete
pmissionis **Recte ergo dicitur
spōsus virginis fuisse de domo
Dauid ut scādalum euitetur.**
ut eadem tribus esse p̄betur ut
amor legis in vtroq; cōndatur
ut hūilitas nobilitate regia
exaltet ut paupertas nobilitati
non repugnare doceat ut Da
uidis hūilitas euangeliset ut
imitacō humilitatis in Ioseph
insinuet ut veritatis pmissio ad
impleretur ut genealogia domi
ne describeretur ut paupertas mi
bilior demonstraretur ut nobili
us exemplum paupertatis et hūi
litis datur. **Quod autē queritur
quare Dauid hic ponatur cum
peccator fuerit Rñdetur quod nō ido
ponitur quod peccator fuerit. Sed quod
Ioseph ab ipso carnaliter descē
dit et per imitacōem in virtutibus si
milis ipse fuit nec pp̄ peccatā macu
lā quā penitētia deleuit minus
in genealogia domini nominari
debuisset sed audacter predicari
cum pp̄ hoc quod peccatoribus cō
fidentia generet et misericordiam dei aug
mentet qui dicit **Qua hora pec
cator a via sua conuersus fuit****

ōniū iniquitatū suarū nō recōr
dabōz. **Q**z autē hic nulla pecca
trix tāgitur causa eē potest q̄
ōnis peccā imitacō vltimā suspi
cio a beata v̄rgine excludat̄
cū sicut a p̄re in filios sic a m̄ri
bus in filias soleat imitacō de
riuari. **¶ Capi. lxxxij.**

Quod autē in genealo
gia dñe n̄re v̄bi plene
describitur et bonū et ma
li. In serie narrantur non caret
racōe. **Q**z enim a bonis orta fu
it triplex est racō. Vna ut anti
quitas nobilitatis ip̄az nobi
litate extollerz; alia ut sanctitas
ip̄az v̄ndiqz circūda
ret ut hūilitas laudabilior appa
reret. **Q**z autē antiquitas nobilita
te extollat. Patet qz non pōt
arbor bona fructū malos face
re. Et itē vnaqueqz arbor ex fru
ctū cognoscit̄ et qd natura ta
le magis tale et magis ad v̄tu
te pficitur. qz ad ipsā ex natūe
origie inclinat̄. Virtutes ei
ptim innate sūt in nobis p̄fecte
autē p̄ cōsuetudinē v̄n. **J**ob. **A**b
infantia mecū creuit miseratio
et ab v̄tero egressa est mecum.
Sicut enim diuturnitas nō mi
nuūt p̄ctm̄ sed auget et t̄nto ez
go maiorā sūt p̄ctā q̄nto diuti
us infelicez; amāz; detinent allī
gatā et sicut adulterine plāta
cōes non dabūt radices altas

sapie. Ita econuerso Pulchra
est casta generacō cū claitate
immortalis est enim memoia il
lius qz et apud deū nota est et
apud homines. **E**t sic ex inq̄s
ōnes filij q̄ nascūtur testes sūt
nequitiē adūsus p̄ntes in int̄
rogacōe sua. Ita generacō re
ctoꝝ b̄ndicetur et iustitia eius
manet in seculū scilicet glorie et
diuitie in domo eius. **E**t beatif
sima virgo orta est ex bonis et
magnis ut antiq̄tas nobilita
te extolleret. **S**ecūda causa fu
it ut sanctitas v̄ndiqz eū circūda
ret. **R**etro p̄ nobilitate. **A**n̄ per
utilitate; **S**up p̄ dignitate. **I**n
fra p̄ ptatem. **A** dextris p̄ virtu
tū hūmitate. **A** sinistris p̄ peccā
immūitate. **I**ntra p̄ caritatem.
Tertia causa fuit ut hūilitas
laudabilior apparet qz ut dicit̄.
Ber̄n. In alto positus non al
tum sapere. sed humilib⁹ cōse
tire nihil deo carius. sed nihil
apud homines rari⁹ inuenit̄.
Dñs trib⁹ caus⁹ nata est de bo
nis. **T**riplici racōne orta fuit a
malis prima ut cōpacō alterz
extremoz extollerz. **J**uxta ill⁹
Sic liliū inter sp̄mas aē. **E**t il
lud sicut sp̄ma rosā genuit in
dea mariam. **S**ecūda causa ut
sapientia dei misericordior ap
parerz. **E**st enim exitus quo de
bono bonū et exitus est quo de

malo malum. De primo vidit deus cuncta que fecerat et erat valde bona. De secundo omnis peccatum in initium superbia. Tertius exitus ut de bono malum ut de muliere in initium peccatum. Quartus exitus ut de malo bonum hoc solius est dei proprium cuius sapientia vincit malitiam attingens a fine usque ad finem fortiter etc. Tercia causa ut confidentiam peccatoribus augmentaret per hoc quod mediatrix eorum ea de propinquitate utraque extremitate coniungeret ut sicut esset mater et filia dei sic esset mater et soror et filia reus sic etiam a natura inclinaretur ad miserendum peccatori propter hoc figuratur per arcum positum in nubibus celi in signum fidei inter celum et terram. Non enim potuit deus cum peccatoribus efficacius stabilire pacem quam quod filia peccatorum suo filio accepit uxorem et ipsam et matrem nec aliquis fidelius inter deum et homines pacem facere quam que mater utriusque fuit. Ex preteritis igitur relinquitur quod et Ioseph et beatissima virgo de domo dauid intimantur esse. **Ca. lv.**

Ad hoc queritur de nobilitate virginis. Rueditur ergo ut mater dominum nobile congruit esse secundum carnem et videtur quod non in cor. 1. Non multi sapientes secundum carnem non multi potentes non multi nobiles etc.

Sed beatissima virginem maxime elegit et prelegit ergo debuit esse ignobilis. Item **Blasius** super illud. Venit enim humilis deus querens humiles non altos. Item ibidem non elegit reges vel senatores vel philosophos vel oratores sed plebes pauperes indoctos piscatores ergo cum beatissima virgo pre omnibus istis sit electa ipsa pre omnibus istis debuit esse plebea et paupercula. Item magis videtur humiliatio ex parte dei de ignobili quam de nobili incarnari. Quod si concedatur. Contra. Quanto plus est aliquid eleuatum in sursum tanto plus potest deprimi in deorsum quanto enim mons altior tanto vallis profundior ergo quanto aliquid magis eleuatum est in sursum per nobilitatem et dignitatem tanto plus potest descendere per humilitatem. **S**ed beatissima virgo fuit profundissime humilitatis ergo debuit esse altissime dignitatis et nobilitatis unde **Augustinus**. Que nunquam fuisse super omnes choros angelorum exaltata nisi fuisse super omnes homines humiliata. Item **Bernardus**. In alto positos non altum sapere ut supra. Sed beatissima virgo fuit deo carissima ergo non debuit esse alta sed humilibus consentire. Item **Bernardus**. Quis non feret tolerabilis

supbiam in diuute q̄ in paupere
 re. Sed hūilitas est nobilius
 in diuute q̄ in paupere. Sed hu
 militas in btā virgine fuit lau
 dabiliffimā ergo fuit in nobilitate
 in diuute. Itē Jero. dicit q̄ fuit
 minus sūt gr̄ta q̄nto magis
 sūt debita. h̄ seruitia magis sūt
 debita in seruis q̄ in ingenuis
 ego min⁹ sunt gr̄ta in h̄is q̄
 in istis et pl⁹ q̄ in ingenuis. Sed
 seruitia b̄ssime virginis que
 erāt maxime b̄uitutis ut celsus
 solucō a p̄fessio et similia erant
 dō gratiffimā. Ex h̄is videtur q̄
 o gr̄uit q̄ b̄ssima virgo fuit
 nobiliffimā q̄ autē sic fuerit ma
 nifestū est. Nobilitas rei in tu
 bus consistit et cōsideratur i cā
 Sba et in Efficiētia Efferētia.
 In causa Si a nobili origine
 p̄ncipiū ducat. In substantia
 Si nobilē substantia et nobili
 tate in se possideat. In efficiētia
 Si nobiles effectus de se pdu
 eat b̄ssima virgo fuit nobilif
 sima ut pote filia p̄ncipis in q̄
 sibi de⁹ populū peculiarem ele
 git et distinxit ab alijs. Abrahā
 vic⁹ a quo ipsa. xl. et vna gene
 racōe descendit. In substantia
 qua ad nature p̄fectionē a ḡ
 cie pleitudinē in se hereditauit
 In efferētia qua ipsū deum de
 se generauit ergo b̄ssima vir
 go in omib⁹ et quib⁹ nobilitas

cōsideratur in summo nobil
 inuenitur. **¶ Capi. lvi.**

Iuxta hoc queritur in
 quib⁹ consistat ista no
 bilitas s̄m carnē. q̄
 dicit q̄ nobilitas nihil aliud
 fit nisi inueteate diuute ergo vi
 detur q̄ in diuicijs s̄m hoc au
 tē b̄ssimavirgo non fuit h̄ no
 bil que fuit paupcula et a pau
 pibus generata. Videtur ergo
 q̄ ista nobilitas nō sit in reb⁹
 Sicut Ambrosi. ait q̄ neq⁹ a
 corpe nobilitas neq⁹ a nobili
 tate complexionis corpis ē. In
 ueniuntur autē reges et p̄ncipes
 qui nobiles dicuntur et sunt s̄m
 carnem complexionē exētes me
 lacolici et flectmatici et eonūio
 rustici sanguinei et coleici ego
 nobilitas ista nō trahit a cor
 pe. Itē videtur q̄ nec ab anima
 Anie enim nō sunt ex traduce
 ergo aia filij nihil nobilitatis
 ab anima p̄ris h̄. Itē Seneca
 dic. q̄ nō facit nobilitatē atri
 um plenū fumos ymaginib⁹
 q̄ qd̄ aū nos est n̄m non est
 Non enī vixerūt ad n̄ra glori
 am. Et vult probare sicut oēs
 q̄ loquūtur de hac materia q̄
 t̄m nobilis est quē nobilitas
 suauit⁹. Et nobilitas est sola q̄
 moribus animū ornat et sic vi
 det q̄ nobilitas s̄m carnē ni
 hil sit. **¶ R̄nsio ad questioē**

Hoc bicim⁹ q³ b³ssi
ma virgo fm oem no
bilitatis a dignitatis
modu⁹ ee debuit a fuit nobilis
sima a dignissima in sumo Non
du⁹ ergo Sicut in opposito ta
ctu⁹ est Nobilitas genealogie
copleta in trib⁹ consistit In con
dicōis libtate In officij digni
tate In vite sactitate Libertas
condicōis in trib⁹ cōsideatur
In causa In substātia In effere
cia Libertate que est in causa
sue origine b³ssima virgo fu
it liberrima utpote pncipis fi
lia cui dixit in Isaac vocabitur
tibi semē Isaac autē non est fi
lius ancille s; libere Itē ad p³ez
Princeps dei es inter nos Itē
ad filiaz; q³ pulchri sunt gres
sus tui in calciamentis filia pri
cipis id ē opa tua in sactorum
exemplū quos imitaris a oēs
excell a sic fuit liberrima in cā
Fuit etiā liberrima in s³stācia
quā facit libez; imūtas a pec
cato a gratie pleitudo vñ Ave
g³tia plena q³ enim facit p³em
suus est p³ca Ita econūso vbi
spūs domini ibi libtas Ipsa er
go b³ssima virgo semē abrahe
est p³to non seruauit vnq³ im
plens istud aplicum. Sic in
cipite sic loquimini sic facite
tanq³ incipientes iudicari per
legem pfecte libtatis a sic libez

rima fuit in substātia que nun
q³ fecit p³em a gratie plena fu
it. Fuit etiam liberrima in effe
retia passua a actua Passua
seruis enim dicit⁹ si filius vos li
berauit v³re liberi exitis a fm
Blō. lib³auit ponitur pro lib
tate Si ergo seruus q³ est ser
uus filij libtatur mlto fortius
m³. q³ mat⁹ filij lib³ima fuit Itē
Si veritas istos liberat quos
illūinat potius istam liberauit
que eā generauit Itē; in effere
tia actua liberrima fuit Ipsa ē
enim p³ quā o³ms creatura a ser
uitute corrupcōis liberata est i
libtatem gracie filioz dei Vbi
cessat o³ms placō vbi seruus li
ber est a d³no suo Sicut autez
orta ē in nobilissimis sic a dig
nissimis traducta fuit ergo be
atissim a virgo nobilissima fuit
In cā Substātia a Efferecia
In causa triplex est dignitas
a quib⁹ est origmata Regal
Sacdotal Prophtal Prima
corp³al Secūda spūal Tertia
celestis q³ futura p³dicere donū
dei ē Orta ergo est ex stirpe re
gali vt in dauid a alijs p³iar
chali ut i Abrahā a alijs Pro
phetal ut in Nathan et sic fu
it dignissima in causa Dilitez
in Substātia Ipsa enim istaz
triplicez dignitatem habuit i
substātia sua a persona fuit

em̄ regia que astitit a dextris
 eius in vestitu deaurato. **F**uit a
 sacerdos iustitie qui pprio fi
 lio suo non peccat. **S**z stabat
 iuxta crucē ihesu ut dicit Am
 bro. Non ut filij mortem aspi
 ceret. non ut dolore filij cōfide
 raret. Sed ut salutē hūam ge
 neris expectaret. **F**uit pp̄xtis
 sa sapientie. **A**ccessit inq̄t ad
 pp̄hetissimā ac. a sic dignissimā
 in substantia. **F**uit etiā dignis
 sima in efficientia. **I**psa enim
 triplicem dignitatē origināli
 ter transmittit in filiū p̄ncipa
 liter. **S**p̄aliter in nos **P**t̄ hoc
 generaliter filium genuit qui
 rex et sacerdos et pp̄xta fuit.
Rex q̄ in vestimēto a femore
 suo scriptū habet **R**ex regū et
 dñs dñantū de quo solo sapi
 entes sapiēter quesierūt dice
 tes **V**bi est qui natus est rex
 iudeorū **S**acerdos q̄ est sacer
 dos iustitie qui est fm̄ ordīnē
 melchisedech q̄ pp̄riū sāgu
 nē introiuit semel in sancta s̄a
 ctōz eterna redēpcōe. **lxv. ix.**
Propheta. ipse em̄ pp̄xta fuit
 potēs i ope et fm̄ oē luce. **xxij.**
Istā triplicē dignitatē in nos
 bñssima virgo transmittit que
 nos deo fecit regnū et sacerdotiū
 p̄mo regale sacerdotiū a sacerdo
 tale regnū de quo d̄r luce p̄rio
Regnabit in domo iacob etc.

Sic ergo p̄t̄ q̄o nobilitatē
 genealogie bñssimā virgo fuit
Qz autē querit̄ q̄d fuit ista no
 bilitas fm̄ carnē **R**ndemus q̄
 nobilitas fm̄ carnē est tradu
 ctio carnal' originis a p̄ntib' et
 fm̄ sc̄lm in diuitijs vel potētia
 vel dñio constitutis. **E**x quib'z
 q̄tum ex pte nature ē catur in
 filijs similitudo oplexiōis a cō
 formitas mox et imitatio opa
 cōis **D**omo em̄ paup et igno
 bilis si diuitijs cepit affluere.
 incipiet delitijs magis vacare
Cibis delicatiorib' se nutrire
 et sic cōplexione nobilitata in
 cipiet exercitijs honestioribus
 occupari. p̄ua damna minus
 curare. p̄uis lucris minus inhi
 are. alienum dñū minus time
 re. **D**ona minus curare. liberta
 tē magis appetere. maior con
 sortia cōtrahē. cū ip̄sis m̄imō
 niū iūgere et opa eoz a moēs
 imitari **E**t sic natura p̄mo hui
 lis et ignobil' victa p̄ cōsuetu
 dinē in cōtrariū trāsmutat̄ **E**t
 q̄nto hoc a remotōri a diuituz
 mozi radice ad ramos trāsmit
 titur t̄nto magis nature incli
 natio induratur et insepabilior
 efficitur ut i filijs q̄tum ex pte
 nature ē ad cōsimilia p̄ribus i
 ueniat̄ inclinatio natural' et
 hoc apponit̄ nobilitati carnis
 que q̄ntū est de sui natura sep

ad honesta et decencia plus quam
ad vilia inclinatur Et hoc to-
tum verum est nisi libertas arbi-
trij vel consuetudo vel causa alia
extrinseca contrarium operetur Et
sic patet quod nobilitas non est
tamen ex qualitate complexionis cum
rex vel alia digna persona melius
colice complexionis magis sit au-
dax vel largus rusticus propter con-
suetudinem sanguine complexionis
licet etiam anima non sit ex tra-
duce tamen extrinsecus in carne operatur
plus vel fortius vel frequentius
quam quod a carne apostolice ad aliquid in-
clinatur Quod autem sola nobilitas
mentis videtur laudanda secundum
quod si qualitas operationis contraria
agit nobilitati originis tanto
vitiosior et detestabilior est de-
formitas operationis quanto magis
est contra naturalem inclinationem ori-
ginis Et magis culpabilis vici-
osus nobilis quam ignobilis Vbi
autem nobilitas originis proficit
et ornat nobilitate morum et
operationis utraque prestat alteri in-
crementum laudis Deinde videtur ori-
ginis ostenditur per operationem non
quasi aduentitiam et cito mutabi-
lem sed quasi propria et innata et debi-
ta nobilitate otraxerit a penite.
Et dum virtus mentis fundamentum
et radicem habet nobilitatem car-
nis difficilius a virtute mouetur
dignitatibus non mutabilibus sed quasi

innatis minus eleuatur et humi-
liatibus quasi magis indigni-
alcius exaltatur Et si virtus mentis
forsan tepuerit ipsa carnalis no-
bilitas ipsam ad nobilia excitat
Unde est quod quando hec due nobilita-
tes coniunguntur ambe merito
collaudantur Unde fulgebatur in
venerando duplex decus Grego-
rio senatoria dignitas voluntaria
paupertas etc. Si autem sepa-
tur nobilitas carnis non lauda-
tur sed vitupatur Nobilitas
autem mentis sine nobilitate car-
nis tanto amplius laudatur quam
to etiam propria vincens naturam
laudabiliter operatur. unde verum
Malo patet tibi si sit tibi sytes
dum tu sis Et acide simul vulcania
quod arma capesses Quam de tersy-
te simile producat achilles. Itaque
alius Consultor pro seruos con-
temne bilingues. Quod autem obi-
citur quod non multi potentes sunt in car-
nem et non multi sapientes etc.
Dicimus quod hoc intelligendum est
de predicatoribus per quos mundus
erat ad fidem conuertendus quos
congruebat esse plebeos et indo-
ctos ne eorum potentie vel sapien-
cie vel dignitati ascriberetur il-
lud quod deus per suam gratiam
et eorum misterium operabatur et
sic crux christi euacuaretur Unde
congruebat quod non indo-
ctus humane sapientie verbis

nec in potencia dignitatis ho-
mines ad fide decipent^r vl co-
gerent^r h^o simplicib^z simpliciū
verb^z exterius coopātib^z dīna
virtute interius operante hūi-
les ad huilem hūiliter wearē-
tur ⁊ sic deus hūil^r exaltaret^r
Et dyabolus q̄ per supbiam
vicerat per hūilitate^m vinceret^r
Vnde glosa ibidem Nisi fideli-
ter p̄cederet piscator nō hūili-
ter seq̄retur orator. Aliud au-
tem refōrmabat per actum in-
matre quā decebat modis oī-
bus q̄bus potuit exaltare ⁊ si-
bi nostrā naturā vniēdam in
ipsa de q̄ eā assumpfit per om-
nia honorare ut sua erga nos
ḡtia t̄nto maior apperet q̄n-
to nostrā naturā sibi inseparabi-
lius vniēret **E**t q̄nto mediū illi-
us vniōnis multiplicius deco-
raret eis q̄ hūilitas t̄nto pro-
fundior et maioris ḡtie capa-
tior fieret q̄nto etiam et gra-
tie plenitudo et nobilitas ele-
uaret. **Capitulū. lviij.**

Dost hoc q̄ritur Cū de
nobilissima genealo-
gia descendit virgo
beatissima quare p se non h̄t
sed per ioseph genealogisata
Ad hoc sic r̄ndet Dam. **O**por-
tet scire q̄ non fuit cōsuetudo
hebreis neq^z diuine scripture
genealogisare mulieres. **L**ex

aut erat nō desposare tribū ex
alia tribu Ioseph aut ex dau-
tica descēdes stirpe ⁊ iust^z exn̄s
sic testat^r euāgelium d̄mū non
vtiq^z inq̄t virginē factā ad de-
sponsacōe^m; deduxit nisi ex ei⁹
stirpe descēderet. mostrās ergo
viri Ioseph descensioe^m cōten-
tus est. **Capitulū. lviij.**

Ex hoc autē orit^r q̄stio
quare sacra scriptuā
nō genealogiset mu-
lieres ⁊ maxie btillia^m virginē
Etenim si hoc cēt p̄pter sexus
indignitatē tunc cū maior sit
indignitas culpe q̄ nature po-
tius mali q̄ mulieres d̄nt nō
genealogisari. **H**oc autē pa-
tet eē falsū ut in **Capn** ⁊ **Esau**
Si autē dicētur q̄ hoc sit p̄pter
generādi principalitatē quia
masculus gnāt in altera femi-
na ab altero p hoc ad huc nō
soluitur q̄ genealogisādi a
maribus ⁊ feminis generātur
Si autē dicētur q̄ hoc sit p̄pter
peccati p̄ncipiū q̄d fuit a muli-
ere s̄m hoc vizi non deberent
genealogisari q̄ p virū trans-
missum est peccatū originale
⁊ in **Adam** omnes peccauerūt
nō eim p̄ctm originale detrahit
semus si **Adā** non peccasset ⁊ p
aliā generalit^r. **I**tē si dicatur q̄
hoc est p̄pter misterium q̄ filij
significant opa virtutū filie

opa infirmitatis hoc etiā suffi-
cere nō videt̄ cū mali filij dire-
ctius et exp̄ssius opa infirmita-
tis significent q̄ filie et sic nulla
videt̄ cā quae mulieres nō ge-
nealogisetur in sacra scripturā
Itē ostat q̄ hoc ipsū q̄ nō ge-
nealogisant̄ sit i aliquā penā
mulier ergo q̄cqd fiet de alijs
Illa bñdicta int̄ mulieres que
exempta est ab om̄i pctō mulie-
bri cessante cā maled̄cā debuit
genealogisari. **¶ Rñsio.**

Hod qd̄ rñdemus q̄ nō
ē sacre scripture muli-
eres genealogisat̄ p̄t̄
cās in opponendo tactas siml̄
iūctas. q̄ sexus indignior na-
tura postior culpa p̄or ad ope-
ra infirmitatis cōgruetior̄ sig-
nificāda. vñ Apl̄us ad Thio.
Mulier in silentio discat cū om-
ni subiectōe docere autē muli-
eri nō p̄mitto neq̄ dñari in vi-
rū. sed eē in silentio Adā p̄mo
format̄ est Deū Eua. s̄ Adā
nō est seductus. mulier seducta
in p̄uaricōne; fuit. Q̄ autem
obicit̄ q̄ mali genealogisant̄
hoc nō est inq̄tū mali vel q̄
mali nec est de p̄ncipali int̄-
cōe scripture inq̄tū hmōi ge-
nealogisare. s̄ accidit q̄ mali
licet nō inq̄tū mali generēt̄
a bonis Et etiā boni lic̄ inq̄tū
hmōi non descēdunt ab ip̄is.

Vñ cum alicuius boni actiua
generatio describitur et q̄nq̄
mali q̄nq̄ boni ponūtur q̄ oēs
inq̄tū boni bonitate nature a
bono naturalit̄ oriūtur. Simi-
liter q̄n alicui⁹ boni generacō
passiua describitur et boni p̄res
et mali nūerātur q̄ bonus et a
bonis et a mal̄ p̄pagatur. Itē;
trāsgressio pctā mulieri p̄nci-
palit̄ ip̄utatur. q̄ origo pctā
Adā et p̄ cōseq̄ns oim̄ p̄dictoz
ip̄a fuit Itē filie significat̄ cōgru-
entius mala opa q̄ filij mali.
mali ei nō sūt inq̄tū mali. sed
inq̄tū boni et sic min⁹ cōgrue
significatur exitus mali a bono
Filie aut̄ sūt filie a rōe sexus in-
firmioris et sic opa infirmitatis
significat̄ cōgruetius. **¶** His er-
go rōib⁹ mulieres in penā eaz
nō genealogisatur. **¶** Qua ma-
ledictōe p̄itus exēpta est bñssi-
mavgo cui⁹ genealogia exp̄s-
sissimē declarat̄ et potētissimē euan-
gelizat̄ et i hoc q̄ om̄ datur ei⁹
p̄uilegiū dignitatis q̄ p̄ oibus
mulieib⁹ genealogisatur et eua-
gelizat̄ qd̄ nōt excellētā dig-
nitatis. Q̄ autē hoc fit p̄ virū sibi
despōsatū. **¶** Declarat̄ eminentiam
hūilitatis ut manifestetur mi-
rabil̄ pulchritudo dignitatis
et humilitatis cum et dignitas
extollat humilitatem et humi-
litas super omnia precipue

ornat dignitate. vñ **Bernh.**
 Que est virtutū eque potēs om
 niū demonū debellare supbiaz
 ⁊ tirāidē hoīm **Ceterz** cum omī
 indifferēter p̄sone hec sit que
 da; turris fortitudis a fatie imi
 mici. **Rescio** q̄ pacto cū cuius
 uis maior est in maiorib; ⁊ in
 clariorib; clarior cōprobatur
 nulla splēdidior gēma in omī
 p̄cipuo ornatu sūmi pontificis
 quo em̄ excelsior ceteris eo hu
 militate par et illustrior ⁊ seip
 so. **Sic** ergo p̄uilegiat dñs
 nr̄z suā sup̄ ones mulieres in
 eo q̄ genealogizat ⁊ huilita
 te ordiauit q̄ hęc genealogia
 ad ipsam p̄ viz descendere de
 monstratur. **Cap.lix.**

Dost hoc q̄rit̄ de hoc
 q̄ dicitur **Et** nomen
 v̄ginis in ḡtio et supi
 us de **Joseph** Cui nomē p̄ da
 tiuū. **Ad** qd̄ r̄nd̄m⁹ q̄ datiu⁹
 cōstruit̄ acquisitiue. **Hūis** ve
 ro possessiue ⁊ nomen **Joseph**
 scribitur p̄ datiuū. qz̄ significa
 tio noīs sui p̄sonet augmentū
 qd̄ per sponsalia ei de btissima
 virgine est accidētaliter acq̄si
 tū **Beata** aut̄ virgo significati
 one; sui noīs non quasi de no
 uo acq̄siuit. sed in hoc etiā na
 ta fuit **Temp** enim stella ma
 ris fuit ⁊ tam p̄cedētes se q̄ se
 q̄ntes illūmauit. qz̄ nisi p̄ fide;

verbi incarnati vel incarnādi
 de virgine nūq̄ alicui salus fu
 it. vnde ipsa i fide ⁊ hoīm ⁊ dei
 electōne ⁊ cōfirmacōne dñā ⁊
 regina creaturarū omniū sem
 per fuit. **Cap.lix.**

Dost hoc querit̄ quō
 nr̄z dei cōgruat appel
 latā fuisse mariā ⁊ vi
 detur q̄ poti⁹ appellari debuit
Eua. qz̄ in **Ben. dicit̄** **Et** voca
 uit nomen eius **Eua** eo q̄ ess̄
 mater oīm v̄uentiū. **Si** ergo
 illa est **Eua** appellata que eāt
 nr̄ omniū v̄uentiū vita natue
 multo fortius illa btissima vir
 go debuit vocari **Eua** que est
 mater oīm v̄uentiū vita ḡtie.
Eua em̄ interpretatur vita. **Itē**
 nūq̄ inuenit̄ in veteri testamē
 to p̄ aliquā muliere; h̄mōi no
 minis significata ergo videtur
 q̄ debeat potius vocari **Rachel**
 vel **Rebecca** vel **Judit** vel **De
 ster** p̄ quas fuit btissā virgo fi
 gurata **Itē** cum ista virgo fuerit
 singularis inter oēs que nec p̄
 mā simile visa est nec h̄re seq̄n
 tē in re ergo nec simile h̄re de
 buit in noie ergo cū ml̄te post
 ⁊ ante fuerint marie dñā nr̄a
 non debuit illud nomen h̄re.
Item sicut se habet res ad rem
 ita nomen ad nomen. sed tra
 tissima virgo filio suo dño no
 stro ih̄u xp̄o similima fuit in re

ergo in nomine ergo videtur
q̄ a cristo debuit xp̄iana vca
ri v̄l a recreaōne recreatrix ap
pellari v̄l aliud dignissimum
nomen cogitari. Item cantat
ecclesia Sumēs illud aue r̄c̄.
mutans nomen eue ergo vide
tur q̄ beatissima virgo debuit
aue appellari.

¶ R̄s̄io ad questionē.

Hec r̄ndemus q̄ hoc
nomen **M**aria beatissi
me virginis in hoc loco
cōgruentissime adaptatur Et
p̄pter rei p̄fectionem que in no
mine denotatur et ad exp̄men
dū p̄rietatem concep̄ōis que
hic annūtiatur et ad statū de
signandū mediaōnis beatissi
me virginis qua mediante ge
nus hūanū p̄ mare huius secu
li ad portū celi exemplo suffra
gio et merito reuocatur Vnde
Bern̄h̄. loquamur pauca de
hoc q̄d̄ it̄p̄tatur stella mais
et m̄ri virginis valde congruen
ter adaptat̄. **I**psa nāq̄ aptissi
me fieri op̄at̄ q̄ sicut sine sui
corrup̄ōe fidus emittit radiū
sic absq̄ sui lesione virgo ptu
riuit filiū. nec fieri radiū minu
it suā claitatē nec virginis filiū
suā integritatē. **I**psa nāq̄ est
stella nobilissima ex **J**acob or
ta cuius radiū vnūsum orbem
illūinat cuius splendor etiā pre

fulget in sup̄nis et inferos p̄ne
trat terras etiā; plustrans et ca
lesatiens magis mentes q̄ cor
pa fouet virtutes et excoquit
vitia **I**psa inq̄ p̄clara et eximia
stella super hoc mare magnū
et spacōsum necessaio subleua
ta micat meritis illustrat exem
plis **O** qui te intelligis in huius
seculi p̄fluuiō magis inter pro
cellas et tempestates fluctuare
q̄ per terras ambulaē ne auer
tas oculos a fulgore huius fi
deris si non vis obrui procell̄.
Si insurgant venti temptaō
num **S**i incurras scopulos tri
bulaōnū respice stellam inuo
ca mariam. **S**i iracundia **S**i
auaritia aut carnis illecebra
nauiculam concusserit mentis
respice ad **M**ariam **S**i termi
nū immāitate turbatus con
scientie feditate confusus **J**udi
t̄ij terrore perterritus baratro
incipias turbari vel absorberi
tristitia et despationis abyssō.
In piculis **I**n angustiis **I**n re
bus dubijs mariam cogita ma
riam inuoca **N**on recedat ab
ore non a corde et ut impetres
eius oracionis auxiliū non
differas conuersacionis exem
plum **I**psam sequens non de
uias **I**psa cogitans non erras
Ipsa tenente non corruis **I**p
sa protegente non metuis.

non metuis **I**psa dūce non fati
 gais **I**psa propitia puenis **E**t
 sic i temetipō expiris q̄ meito
 dictū ē nomen virgins maria
Maria ei interpretat̄ dn̄a. stel
 la mazis. **I**llūmata illūmatix
Amaz mare **I**psa ei oim quoz
 de dn̄s est **I**psa dn̄a. in q̄ nōn
 tur siḡ excellētia vri solis sine
 corrupcōe vel dimīnucōe vl̄ sui
 gn̄atiua in quo exp̄mit̄ pprie
 tas sui ocepcois **I**psa dn̄a. il
 lūmacōnū potētia et imediata
 susceptiua **I**psa oim bonitatum
 v̄mūsalit̄ distributia **I**nde dici
 tur stella maris. q̄ ip̄a oib; p̄
 sētis vite ḡt̄is sp̄ plenissia **V**n̄
 d̄z maria q̄ sicut i mari est cō
 gregacō oim aquaz **I**ta in ip̄
 sa ē cōgregacō oim gr̄az **V**n̄
Ben̄. congregaciōes aquaz
 weauit maia **L**ocus aut̄ oim
 gr̄az weat̄ maria **I**psa ei i sui
 ip̄si⁹ conūlacōe p̄ totū amara
 in filij passioe amāssia oibus
 de amaritudine exētib; creplū
 fuit et cā **D**is aut̄ rōmib; b̄t̄issi
 ma virgo maria h̄ appellatur
 maria. nō aut̄ debet **E**ua appel
 lari eo q̄ sit mat̄ cūctor̄ viue
 tiū p̄ gn̄atiōe; sp̄ualē cū de illa
 nō p̄ se hic agatur h̄ de carna
 li ei⁹ generatiōe qua ex castis
 simis carnib; et sanguinib; ge
 nuit̄ deū ei⁹ v̄migenitū et oib; re
 deptoz; **H**ec ergo i filij ocep

tiōe sine doloē anq̄ pturiz; pe
 pita anteq̄ veni r; ptus ei⁹ pe
 peit masculū filiū suū p̄moge
 nitū ih̄m xp̄m. **P**ostea vro tē
 poē passiois pturiuit̄ tra i die
 vna et pturiebat̄ gens fil̄ q̄ p
 turiiuit̄ et filios suos pepit. **H**ec
 aut̄ q̄ nō pat̄ n̄ filiū suū p̄mo
 genitū sine doloē. sine corrup
 tiōe. sine dimīnutiōe et gr̄uēter
 defigitur noie stelle **E**t sicut sy
 dus radiū parit virgo filiū pa
 ri forma **N**eq; sydus radio ne
 q; m̄r filio sit corrupta. **T**epe
 v̄eo passiois v̄bi m̄r mie p̄ri mi
 sericordiaz i ope fūme mie af
 fuit et doloē passiois secum su
 stinuit. **N**ā ip̄sius aiām pt̄nsi
 uit gladi⁹ et cōsors passiois
Aduitrix facta ē redēptiois **E**t
 m̄r regnatiōis **V**n̄ ibi pp̄t̄ fe
 cūditatē sp̄ualē qua totius
 gn̄is humani m̄r sp̄ual̄ effecta
 ē. **E**t nō sine pturitiōe dolois
 oēs nos in vitā etnā in filio et
 p̄ filiū weauit et reg nauit̄ mu
 lier meito dicta fuit. **N**oie aut̄
Eue weari nō debuit. cū in re et
 in effectū cōn̄ria fuit ei p̄ oia **I**
 la enim d̄anauit **I**sta saluauit.
Vn̄ et ipsa nom̄ **E**ue mutauit
 nō wee q̄ de h̄ re **I**lla q̄dem oēs
 homines gn̄auit i mūdū **I**sta i
 celū **I**lla m̄r carnal̄ **I**sta m̄r mie
Illa principū mōrlitatis **I**sta
 principū regnatiōis **I**lla gr̄az

pdidit **I**sta grām inuenit **I**lla
transiuit a nos trāfire fecit de
gratia in culpā **I**sta surrexit a
nos surgere secū fecit de culpa
in grām **I**lla facta est de latere
viri dormientis ista de corde dei
vigilātis **I**lla viro suo occasio
pdicōnis **N**ec viro adiutoriū
redēptiōis **I**lla despōatur mat
a origo corruptaz **N**ec despō
atur mansura virgo mī virgi
nū **N**ec p̄ma virginitatē pdidit
Ista p̄ma v̄ginitatē deo conse
cravit **N**ec dyabolo decepta
huc ab angelo educta **I**llā dya
bolus viciat p̄ supbia; **I**sta dya
bolū viciat p̄ humilitate; **E**t sic
pt̄; qualit̄ mutauit nomē **E**ue
Q autem obicitur q̄ p̄z nullū
hōis nomen sile figuratur **D**i
cimus q̄ hoc congrua dispēsa
tiōe agitur ut dū nulla ip̄a; fi
gurans sile h̄eat nomen ip̄am
signantiū omnīū deb; transeē
dere rōnē utpote que nec p̄mā
silem visa est nec h̄re seq̄ntem
Q autē; h̄mōi nois an̄ et post
femine inueniūtur intelligi da
tur nobis q̄ lic; nulla femiaz
ei sit siml̄ p̄ equipantiā nulla
tñ ab eius p̄cipacōe exclusi
tur **I**n signū igitur q̄ rem sui
nois omnib; omūicare de fide
rat p̄ effectū a nihil sibi retinē
cupiēs p̄uate p̄p̄riū cōmūicat
etiā alijs suū nomen **I**te nō de

buit ei eē aliq̄d nomē a creato
re vel a xp̄o. sed qualit̄ xp̄s ab
ipsa p̄cessit. xp̄iam nomē etiam
nō fuit ei sp̄aliter imponendū
q̄d erat ad om̄s generalit̄ deri
uandū a si aliq̄d nomen ei ap
tari potuerit excellentiori dig
tate tam vnū a maiori negotij
de quo agitur p̄p̄riate ut pt̄;
p̄ sup̄dicta verba b̄ti Bernh.
Ex quib; colligitur q̄ trib; de
caus p̄ hoc nomē in hoc loco b̄ti
fima v̄go ogruētissimē noiatur
sc; p̄p̄ plone sue dignitatē. actō
nis sue vtilitatē. cōcep̄cōnis di
uine p̄p̄tate **D**ignitas plone ex
p̄mit̄ p̄ naturā lucis que intelli
git̄ in stella maris **N**ihil enim
digni? v̄ nobili? luce ē cui? rō
p̄mo et p̄ncipalit̄ d̄me nature
Posterius nature āgelice **V**l
timo corporee creature opatur
Et n̄l ē nobili? i corp̄alib; luce
corp̄ali. n̄l i sp̄ualib; luce sp̄ua
li **I**n sūmo autē nobil̄ lux d̄me
nature **D**eus enim lux ē a tēbre
in eo nō fuit v̄lle **V**n lux ad illā
lucē imediatissimā secūdo loco eēt
nobilissimā. hoc autē eāt b̄tissima
v̄go q̄ non solū ab hac luce sic
luna a sole illūinata fuit. s; sic
aurora de sese sole; p̄duxit qui
om̄ia illūinabilia illūinavit et
sic p̄ naturā lucis exp̄mit̄ dig
tatis excellētia b̄tissimē virginis
Per hoc autē; q̄ addit̄ maris

dicēdo q̄ p̄ hoc q̄ dicit̄ **S**tella
 maris tāgitur vtilitas opa
 cōis i hoc q̄ ones naufragos
 deducit conducit a p̄ducit ad
 portū salutis eterne. **T**āgitur
 nihilominus p̄ hoc q̄ dicit̄ stella
 mais pprietas ocep̄ cōis. q̄ sic
 sp̄d̄ radiū r̄c. sic vic; sine cor
 rupcōne sine d̄minutiōe sine
 pollucōe ocepit filiū. **Ca. lxi.**

Qonsequēter queritur
 de hoc q̄ dicitur **I**n
 gressus vic; **V**erzianu
 is clausis vel ap̄tis fit i gressus
 Et videt̄ q̄ ianuis ap̄tis. q̄
 beatissima virgo vidit eū ocul
 nō gloificatis sine miraculo ez
 go angelus habuit corp̄ as
 sumptū non gloificatū ergo
 nō potuit intrare ianuis clau
 sis. **I**tē scriptura hoc non dicit
 Sed si factū est; dicit̄ sicut de
 dño dicit̄ qui ad discipulos ia
 nuis clausis intrauit. **C**ōndi
 cit **A**ugg. q̄ angeli assumūt si
 bi corp̄a in quib; app̄rent de
 purissimo ethere ergo potuit
 ianuis claus̄ itrare. **Ca. lxiij.**

Itē queritur quare
 hic dicit̄ repetēdo hoc
 nomen angelus et nō
 gabriel cū in pp̄rio noie intelli
 gatur cōmune nomen et non
 econuerso. **Ca. lxiij.**

Itē querit̄ de hoc q̄ di
 cit̄ ad eā qualit̄ ad eā se;

qualiter s̄m sitū se hntē siue po
 sicōne; Diuersa est enī positio
 corp̄is in vacatibus oōm. se;
Prostratio **B**emūlatio **S**el
 sio **S**tacō **I**nclīnatio. **I**n qua
 istaz fucit q̄n eo angelus istā
 plenitudinē nūtiāuit **V**idetur
 q̄ debuit sedere hoc enī pp̄riū
 otēplantū **I**uxta illud **M**aria
 sedebat secus pedes dñi ac. **E**t
 istud phi. **A**ia sedēdo et q̄scen
 do fit prudens **Q**z aut̄ p̄strata
 debuit eē vidē q̄ illa maxime
 ptinet ad hūiliacōez. vnde in
 apoc. **C**ecidi ad pedes angeli
Itē q̄ stare debuerit videtur.
 q̄ exteior hōis status ē signū
 status interioris. s̄m hōiem
 interiorē maxie tūc fuit erecta
 ergo s̄m exteiorē; hōiez stare
 debuit erecta **I**tem si sedit verz
 angelo vniēte surrexit **E**t
 videtur q̄ sic. quia hoc ad ho
 nestatem pertinebat. **V**nde
 Rachel se excusauit q̄ p̄ri as
 surgere nō potuit **I**tē in altari
 dñm suscipim; **S**tādō ergo ille
 ē reuēndissim; mod; dñm susci
 piēdi. **R**ñsio ad q̄stioez.

Ad p̄mū r̄ndem; p̄ beatū
Bern. q̄ dicit. **I**ngressus
 ad eā puto i secretariū pudici
 cubiculi vbi illa forsā clauso
 sup se ostio orabat p̄rez suū in
 abscondito solent angeli astae
 oratib; et delectari i hñs quos